

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W1KG14782	ImageGroup:	I1KG23941
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	སྐད་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། skad gsum yongs su rdzogs pa'i tshig mdzod chen mo/
Author:	རག་ཏུ་བེར་ raghu vira
Descriptor:	some type set print and most of them are hand written notes
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	[new delhi]
Publisher:	[dr. lokesh chandra]
Date:	[n.d.]
Volume:	79
Total Volumes:	139
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 6/2016

VOL. 79

LIVING

TO

OTTERY VAS

living adj 1 I जीवित Ragh 12.75 — जीवित

MBh 8.4930, जीवनवत् ĀpŚr 8.14 — जीव f(आ)

RV, etc — संजीव f(आ) MW — जीवक Hcar

7 — जीवक ifc (जीविका) see चिरजीवक —

प्राणिन् — सप्राण TS, R, BhP — प्राणोपेत

Divyāv — प्राणयुत Cāṇ, प्राणवत् KātyŚr, Śak —

प्राणधार — शरीरिन् MW — देहधारिन् Daś.

1 II अनाश — असुमत TBr — अहर्दृश RV

8.66.10 (Nir 6.26) — आनु T — आयु RV,

VS — आयुष्मत AV, VS, MBh, R, Śak, etc — अक्षि

f(आ) AV, SBr, R, Su^r, MBh, etc — पर ifc

(g पचादि) — परथ RV 1.58.5, 68.1, 70.2 & 4

(-परथ MSS) 72.6 — चारिन् ifc MBh 14.759, R,

etc — येतोमत MBh 8.8676 — जगत RV, AV,

etc — जङ्गम f(आ) (Nir 5.3, 9.13) AitUp

5.3, Mn, MBh, etc — भवभाज W — भाविन् L —

भावसमान्वित Bhag 10.8 — याक्षिन् RV — वर्तव्

W — वर्तमान — श्वसान BhP — सत f(सती)

MundUp — सत्त्वत W — सलन् RV — सश्वस

Rajat — सासु BhP.

not living अजीवत् Mn the abode of l. beings

जीवपुरा AV 2.9.3, 5.30.6 any l. being जीवृ, जीवम् RV,

etc any l. being (animal) भूतम् RV, etc _____

(divine) भूतम् RV, etc _____ (human) भूतम् RV,

etc _____ (vegetable) भूतम् RV, etc anything l. जीवः,

जीवम् RV, etc _____ एजत् n RV, AV being in

l. creatures भूतस्थ BhP 'belonging to l. men'

आनव f(ई) T, आनव्य T the collective

body of l. beings अस MBh 12 f, Jain coming

from l. beings जाड्म f(आ) (Nir 5.3, 9.13) MBh 1.

5019, Susr (a sound) coming from a l. being प्राणिभव

Samgīt comparison with a l. being भूतोपमा Nir 3.16

containing l. animals ससत्त्व f(आ) Mn, Ragh con-

taining l. creatures ससत्त्व f(आ) Mn, Ragh depri-

ved of l. beings निःसत्त्व Pañc 'earning a l. by his

wife' (a dancer) जायाजीव L, जायानुजीविन् L favour-

able for l. beings प्राणिहित for every l. creature

प्रतिप्राणि ind Bālar, Sch gaining one's l. by water

वार्युपजीविन् or m VarBrS having a father l. पितृवत्

W having l. children जीवप्रज f(आ) Āśv ĀśvGr 1.7.

21 the host of l. beings भूतगणः MaitrUp, भूतग्रामः

MBh, Pur in every l. creature प्रतिप्राणि ind Bālar,

Sch in respect to way of l. यथावृत्ति ind MBh the kill-

ing of a l. creature भूतहत्या BhP l. (a particular

period) जीविन् ifc Mn, MBh, etc. l. as long as

Brahmā ब्रह्मायुस् Sinhas l. at ज f(आ) ifc

Mn, MBh, etc l. (at a certain time) जीविन् Mn, MBh, etc

l. at a king's expense राजीव L, राजौपजीविन् l. at

a son's expense पुत्रान्नायु L l. at home अमाजुर f

RV 2.17.7, 8.21.15 & 10.39.3 l. a tranquil life शमविहार

Bcar 1. ~~1.1.1~~ at the antipodes समसूत्रग, समसूत्रस्थ Sūryas

1. at the end of a kalpa कल्पान्तवासिन् R 3.10.4 a 1.

being जीविन् m Pañcat 1.11.0⁰, BrahmvP — जीवकः

L — जीवनः W — जीवितम् RV 1.113.6 — प्राणिन्

m ŚBr, etc (also प्राणिन् n ĀpŚr) — प्राणभाज् m Śis,

प्राणभृत ŚBr, etc — प्राणधारः MW — प्राणकः

Kāraṇḍ — जन्तु m RV, Mn, etc — असुभृत m

BhP — आत्मवीरः L, प्राणवत् — आयु m —

जगन्, जगन्मु — m L — जङ्गम (ifc fआ)

MBh, BhP 1.17.34 — जनः (g वृषादि) RV, etc

जन्मभाज् m Mricch 10.56 (60), Kalyānam

जातम् RV नारदः L भाविन् Vcar

वस्तु n Śak 2.7 ससारिन् m Śāntis,

Mālatīm, HParis सत्त्वः, सत्त्वम् Mn, MBh, etc

सत्त्वम् m RV सत्त्ववत् W a l. ~~the~~ being of

this world जगज्जीवः Rājat 2.25 a l. being (said of

men) जातः RV 4.2.2, 5.15.2, 10.12.3, AV 18, VS 7.36

a l. being (said ^{rarely} of ~~really~~ of gods) जातः RV 4.2.2, 5.15.

2, 10.12.3, AV 18, VS 8.36 l. beings जीवैकः RV 10.18.8,

AV 18.3.34, ŚBr 13.8.4, MBh, etc l. beings collectively

आयु m RV 1. by अनुजीविन् — जीविन् ifc (loc(Hariv

4555, R 1.9.61) or in comp) ĀsvGr 3, Mn, etc — जीव

f(आ) ifc — वृत्तिमत (ifc) '1. by a person's

mercy (lit. feet)' (a servant, messenger, etc) पादोपजीविन्

Divyāv 1. by arms शस्त्रवार्त्त VarBrS 1. by business

वार्त्तानुजीविन् Kām 1. by catching fish मत्स्यजीवत्,

मत्स्यजीविन् Pañcat '1. by flesh' (a dealer in meat)

मांसोपजीविन् m R 1. by food अन्नजीवन SBr 1.

by fulfilment of duties धर्मजीवन '1. by his wheel' (a

potter) चक्रजीवकः L, चक्रजीविन् m W '1. by illu-

sion' (a conjurer, a juggler) मायाजीविन् m L '1. by

killling (animals)' (a butcher, hunter) वधजीविन् m Yājñ

1. by one's own labour आत्मोपजीविन् Mn 7.138, 8.

362, Gaut '1. by perfumes' (vendor of perfumes) गन्धाजीविन्

L 1. by revenue शुल्कोपजीविन् MBh 1. by taxes

शुल्कोपजीविन् MBh 1. by the cultivation of fruit

फलोपजीविन् R 1. by the profession of a Vrata

व्रातनि Pāṇ 5.21 1. by the sale of fruits फलोपजीविन्

R 1. by tolls शुल्कोपजीविन् MBh 1. by trade वार्तानुजीविन्

Kām 1. by water (as a fisherman, etc) अम्नुजीविन् Vishṇ

1. easily सुरवविहार Car 1. exclusively on roots

मूलप्रतिन Hariv 1. far away from men दूरेजनान्तनिकय

Susr 1. far off दूरपथं गत MBh 1.801 1. happily

सुजीवित Kād 1. (in certain way) जीविन् ifc Mn,

MBh, etc 1. in dependence उपजीविन् MBh, Ragh, Rājat,

etc 1. in distress दुःखजीविन् Mn 11.9 1. in enimity

वैरवत MBh 1. in joy (applied to Śiva) सुरवैरव

Śivag 1. in mixed (connubial) intercourse प्रकीर्णमैथुन MBh

1. in pain दुःखजीविन् Mn 11.9 1. on उपजीविन् MBh,

Mn, Yājñ, etc — जीविन् ifc (10 c (Hariv 4555, R

1.9.61) or in comp) ĀsvGr 3, Mn, etc — वृत्तिमत (ifc)

— उपजीवितृ (gen) Mn, Sch 1. on air वायुभक्ष f

(आ) MBh, R, Bhp 1. on alms भिक्षोपजीविन MBh —

भिक्षाभुज Rājat — भिक्षभुज — भिक्षोपभोगिन

Bcar '1. on Amṛita' (a god) अमृतप्राशनः, अमृतप्राशिन m.

अमृतभुज m Mear, अमृताशः MBh 12 1. on animal

food मांसाशिन R, Pañcat 1. on barley यवाहार

Mn 11.119 1. on dry land स्थलग Bhp, स्थलचर

R, Hit, VarBrS, स्थलगामिन VarBrS, स्थलचारिन Kāśikh

1. on dry land स्थलज Mn, R, Susr, etc 1. on fish

मल्ल्याशिन् Bhpr 1. on forest food वन्यवृत्ति Ragh,

वन्याशन VarBrS 1. on fruits फलाशिन् Vishn,

Susr 1. on ghee only ~~सुत~~ द्युतव्रत TāṇḍyaBr 18.2.5, Lāṭy

8.9 1. on grains धान्यजीविन् 1. on rust of iron

अयोशन Hariv 1. on water वनाश MBh (Nīlak)

a 1. poet वर्तमानकवि m Mālav the 1. principle पुरिजनः

BhP 1. together सहजीविन् MBh — सजीव f(आ)

MW — सजीवक f(इका) MW 1. under उपजीवक Kathās

1. upon अनुजीविन् — उपजीवक MBh, R, Kathās,

Comm on Mn 1. upon water अभक्ष Yājñ 3.286, Gaut

1. with पार्श्वविवर्तिन (gen) Kathās making a l. by beauty of

form रूपाजीव f(आ) Kām, Daś meant for l. beings

(as a sacrifice) भीत f(इ) Mn 3.70 a paritcu-

lar kind of l. being मुकयः, मुकयी Pām 4.1.63,

Vārtt 1, Pat peopled with l. beings प्राणिमत Sāh

possessed with l. beings प्राणिमत Sāh to reach the

end by l. through तृ Intens तर्तसीति RV

relating to l. beings भीत f(इ) Mn 3.70 still l.

अवृत्त R 6.8.10 supporting l. beings यक्षभृत RV

1.190.4 the totality of l. beings आयुस n RV 2.

38.5 & 7.90.6 a woman whose husband is 1. वीरवती BhP

a world of 1. beings सत्त्वलोकः MWB 120.

causing to live वर्तन Hariv, BhP — जीव

f(आ).

wishing to live संजिजीविषु MBh — प्राणिनिषु

Bhatt

wishing to live by जिज्युषिता (instr) AitBr

7.29.

living
(2 I वासिन TS, etc.

addicted to living abroad प्रवासपर MW 1. among

वासिन् (often ifc) TS, etc 1. among the gods देवसद्व

VS 9.2 1. among mountains अदिभू 1. as a Brahma-

cārin ब्रह्मचारिवासिन् TS 1. in वासिन् (often ifc)

TS, etc निवासिन् (comp) समाश्रित MBh, Kāv,

etc समाश्रयः (ifc f आ) (ifc) श्रित

(loc or comp) MBh, Kāv, etc भाज (mostly ifc,

exceptionally with gen) Kāv, Mār̥kP वर्तिन् (mostly

comp) Kāv, Kathās, etc 1. in a country देशस्थ MW

1. in a forest वनवासिन् १६/१४ अरण्यवासिन् MBh 3.

15632 वनचर f(ई) MBh, Kāv, etc, वनचारिन्

Mn, MBh, etc ____ (a woodman, forester) वनजीविन् m W

____ वनौकस ____ वनाश्रय 1. in a house गृहवासिन्

TBr 1 ____ गृहावस्थित W 1. in any one's house गृहस्थ

ifc MBh 1. in a particular condition वासिन् (often

ifc) TS, etc 1. in a particular manner वासिन् (often

ifc) TS, etc '1. in a wood' (a Brāhman in the third

stage of his life, a Vānprastha) वनिन् m Kull on Mn

6.38 being/in/roth 1. in both (places) उभयवासिन् Pat

1. in cool places शीताधिवास f(आ) Susr 1. in diff-

erent places नानासंवासिक Buddh 1. in forests वनाश्रयजीवि

Hariv 1. in forests अरण्यचर Pañcat, अरण्यजीव L

1. in ghee (Agni, the sacrifice) द्यूतयोनौ RV 3.4.2, 5.8.

6, VS 35.17 1. in mountains पर्वतवासिन् — गिरिवासिन्

L — गिरिचर VS 16.22 — गिरिक्षित् RV 1.154.3

— पर्वताश्रय
(as elephants) गिरिचारिन् VarBrS — गिरिचर

Sak 2.4 1. in Naimisha नैमिषायन BhP, नैमिषायण

1. in one's own house गृहवासिन् MBh 13.94.28, Sch,

गृहसंस्थ MBh 13.94.28 1. in the ocean सागरावय

R — सागरान्तर्गत R 1. in villages (birds) ग्रामनिवासेन्

Mn 5.11 1. in water जलवासिन् Kathās 63.52 1. in

water ^{११} जलाकस

MBh 13.2650, Hariv 1215, BhP ifc १४

— उदवासिन् Kād — अम्बुग — वारिशाय Car 1.

in water and in the air उभयचर 1. in water and land

उभयचर 1. in woods वनेशाय W 1. near another

अन्वेषित Pān 3.4.72, Sch 1. not quite near

पर्यवसित 1. on चारिन् Suśr १. — भाज

(mostly ifc, exceptionally with gen) Kāv, MārKP 1. on

land भूचर f(आ) MW 1. on mountains गिरिवासिन्

m L 1. on the bank of the sea and of rivers अर्णवसरिदाम्नित

VarBrS 1. on the earth भूरथ MBh 1. on the same

place एकवास 1. on the Yamunā यमुनाभाज MW 1.

out of sight परोक्षवृत्ति Kām 1. outside the village

बाहिर्ग्रामप्रतिश्रय Mn 10.36 1. together सहचारिन् ~~सहचारिन्~~ Car

समौकस्य RV, TBr, Kauś a man 1. at the end of a

town अन्तेवसायिन् m MBh, etc, अन्तेवासिन m L अ

a man 1. at the end of a village अन्तेवसायिन् m MBh, etc,

अन्तेवासिन m L putting their bodies together i.e. 1.

~~together~~ together सौक्ष्मिकशरीरकारिन् (pl) MBh.

living n भननम् Vir देहधारणम्

MBh वर्तनी L वानम् L (the

act of) सजीवनम् MBh, Kav, etc .

the act of living on air वायुभक्षणम् n

animal cutting (i.e. l. on) grass छिन्दत्प्राणि n

Ap'r 9.13.1 & 16.8 l. by जीवनम् (instr or in

comp) Bh, Yājñ 3, MBh, etc वार्ता (ifc)

MBh, etc ' l. by a whetstone ' (an armourer)

शाणाजी वः

L ' l. by a fish ' (a fisherman)

जलस्यराजीवः

VarBrS 15.22 1. by food अन्मायु

(coined for the etymology of वायु) in AitUp 1. on

वर्तनम्

(instr) Kāv, Rājat, Kathās, Hit

वार्ता

(ifc) Mn, Bbh, etc भुक्तम् (ifc)

lancat

संश्रयः (ifc) जीवातु mfn

ifc Kautukas

सायोज्यम्

(with प्राणिः)

MarkP ' 1. on arms ' (a soldier) अस्त्रजीवः L ' 1.

on clouds ' (the cātāk bird) मेघजीवकः, मेघजीवनः

L 1. on fruits

फलाहारः

susr

' 1. on others '

(a servant) जीवकः L ' l. on the waterlily '

(N. of the bird Cakora) कौमुदीजीवनः L ' l. soli.

tary (?) ' (N. of a Buddhist school) एकव्यावहारिकाः

m pl. l. upon भक्षः (often ifc with f आ)

manner of l. जीवनम् TS 6.1.9.4 means of l.

जीवनम् In, Yājñ 3, MBh, etc manner of l. जीविका

Kath'p, In (4.11, 10.82) etc — शैली Kāv, Kath.

as means of l. आजीव्यम् MBh 2.8452, BhP —

घटना Pan 3.3.107, Wārtt 1, घटना (?)

possibility of 1. जीवितव्यम् Pañcat, Hit right 1.

सम्यगाजीवः the state of a l. being प्राणिलम्

Sand .

desire to live जिजीविषा MBh 3.1790 .

living 2 I जीविका KathUp, Mn (4.11, 10.

82) etc .

bad living कुवृत्ति f a miserable kind of

1. कुजीविका MBh 5.2698 .

living 3 I निवासः — निवासनम् Cān, R .

living in वासः (loc or comp) RV, etc _____

वासः (ifc) _____ निलयः (ifc f आ)

_____ संशयः (ifc) _____ निषेवणम् MBh,

Yajñ, Susr, etc _____ संस्थिति f In, MBh, etc l. in

a forest अरण्यवासः R l. in a tree वृक्षनिवासः

W l. in one's own house गृहवासः MBh 13 , ' l.

in pairs ' (the CakraVāka) मिथुनेचरः Hariv

l. near संस्थिति f (loc) In, MBh, etc the l. of a

Brahma-Cārin (in the house of his religious teachers),

आठान्चारिवासः

Āpast

1. together

संनिवासः

BhP

1. together in one family

संसृष्टि

f W 1.

together with loved persons

प्रियसंवासः

IBh 1.

with

संवासः

(instr with and without सह or

comp

) In, IBh, etc

संस्थिति

f In, IBh,

etc

lixivate vb च्युत caus च्येतयति Car 6.

24

lizard n I कृकलासः MaitrS, VS, SBr, etc,

कृकलासकः IBh 13.736, Susr, कृकवाकु m I.

_____ तृणगोध्या L _____ सरः Un, VarBrS

(a kind of) _____ अञ्जनाधिका L _____ अञ्जानिका

(अण्डजः

L' _____ कविकेन्दः L _____

कटकगृहः

L _____ कीलालेन $\frac{m Np2}{\sqrt{I}}$ _____

कुलाहकः

L ~~m~~ Her _____ कंकचपद m L _____

m L _____ तृणाञ्जनः Gal,

तृणाञ्जनः

L _____ दुमाश्रयः L _____

दाकमल्याह्वयः, दाकमुरव्याह्वयः, दाकमुरव्याह्वः L

_____ मिम्बः

Gaut

(prob) ब्राह्मणिका

Cat

_____ महाशिरस

m Susr

_____ मयूरारि

m L

_____ ललन्तिका

_____ वृक्षशः

L

वृत्तिस्थः L वेदारः L

शयः L शयण्डकः TS (Sch)

शयानः L शयानकः L शरण्डः

(only L) सरटु m L साज्जनः L

हमलः L .

the domestic lizard विसम्भरा L a great

kind of l. ग्राहिणी Npr a kind of domestic l.

अज्जनः L a kind of l. आज्जिनेयः L

कण्टकागारः L — गोधिका Kad 5.1042

(v.l. गोधिका) — गोधिकामजः L —

चित्रकालः L — दुण्डुभः Bh 1.984 ff, 7.

6905 (ifc f आ) Kathās 14.748. 83 f — दुण्डुभः

दुण्डुभि m Bh 7.6905 Susr, Var — प्रतिसूर्यः

Uttarar, Susr — प्रतिसूर्यशयानकः L —

रक्तपुच्छिका L — लतिका Un 3.147

Sch — सृदाकु m L — हलाहलः only L

— हाळाहळः L — हाळिनी L a kind of

1. with a red tail ब्राह्मणी H Sch a small kind of

1. पिडुळः L .

house- lizard n I कुडमल्यः VarBrS —

कुडमुच्छा Npr — कुण्टुणाची (

कुटिलागति Bay) IV 1.29.6, 13 24.37 — कुडमल्ली

L .

II शुन्धुमारः — मुसळिका I

मुसली L .

a kind of small house-lizard मूली L a small .

house - l. आगरगोथिका ± = Susr

कु कुटी (Pan 4.4.46) L — कौकः L

गृहगोथा Katharn 10, गृहगोथिका WarBr3,

Susr, आगरगोथिका (said to be venomous), गृहगोथिकः

MarkP 15.24, गृहगोथिका L —

गृहालिकः, गृहालिकी, गृहाली L — ज्येष्ठा

L, ज्येष्ठी Tithyad, ज्येष्ठी — तदुनी
टिदुनी

L — पालिका L — पल्ली L — भित्तिका

L — साशयन्दकः (?) L, ज्येष्ठी a small

(white) house-1. सुरवेता L — सुराजिका

L .

load n ॥ भारः RV, etc — भरः (ifc f

आ) Nariv, Kāv, etc — भारकः n, Kathās

भर्त्तु n, भर्त्तु L —

॥ धुर f RV (5.43.8) etc — धुरा

Panc, Kathas

पर्याहारः

able to carry a great load भारसह mf(आ)n

Bh, Hariv bearing a l. भारिन् mfn Bh, Yajn, Kathas

his the bearing of a l. भारोढ f Tajat carrying

a l. of sugar-canes ऐक्षुभारिक mfn carrying a

l. on the head शीर्षभारिक mfn Virac forming a l.

भारिक mfn Susr having a l. धूरवत् mfn Bh

a heavy l. दुर्वाहितम् Tajat 4.18 the lifting of a l.

भारोद्धरणम्

MW a l. of bamboos

वैशभारः

Man 5.1.50 the l. of a horse अश्वभारः (gana

वैशादि

q.v.)

l. of fruits

फलागमः

śak

a l. of Kusa grass

कुशभारः

Sankhśr

a l. of root

मूलभारः

g

वैसादि

a l. on the head

शीर्षभारः

g

भस्त्रादि

a l. placed on an

or

रथूरिका

a l. which can be carried by one man

९९

पाकपः

Mn 8.404 (Kull)

one who carries a l.

५ लक्षः

L. ~~relatin to the carr~~ lrelating to the carrying of loads. भारहारिक mfnremoval of a l. from भारावतरणम् (NBh)भारावतरणम् (Skand.) (abl .) a suffi-cient l. for a horse स्थौरम् a sufficient l.for an ass स्थौरम् the taking down of a l. from

भारावतरणम् (NBh) भारावतरणम् (Skand.)

(abl .) .to be a load for भाराय Nom भारायते (gen)

Kuval, BhP to form a l. भाराय Nom भारायते

Kuval, BhP .

able to bear loads (as a ship) भारक्षम mfn Sust

' carrying 5 l. ' (bearing a heavy burden) पञ्चगोणि

relating to the carrying of l. भारहारिक mfn W
mfn Vajras / subsistence by carrying l. भारोपजीवनम्

pancat ' subsisting by carrying l. ' (^{porter} ~~porter~~)

भारजीविन m Kathās ' undergoing l. ' (a mule)

भारगः L yoke for carrying l. भारयष्टि

load vb लद cl 10 लदयति divyav _____

आधियुज _____ (a car) सैवह cl 1 सैवहति,

सैवहते AV, etc _____ (a cart) सैवह cl 1

सैवहति, सैवहते R .

to load anything with आपृ caus आपूरयति

Ṛh, १, ṛitus, ṛathas to l. with सभ्रायि सभ्रायिनीति,

सभ्रायिनुते (instr) Ṛh, १, etc _____ पृ caus

पूरयति (ṭhatup 33.126), पूरयते (instr) Ṛh,

Kāv, etc

— अभिपृ

Kathās .

load-bearer n भारवाहकः VarBrS, Sch, भारवाहनः

L .

load-bearing (said of Krishna) भारहारिन्mfn Pāncar .load-carrier भारोद्गृहः ar .

loaded adj भारवत् .

loaded dice कूटाक्षः Yājñ 2.202 l. with

आवृत्त (instr or in comp) 10th, etc l. with

weight भारक (ifc f इका) 10th, Kathās .

the loading of a ship स्थारा Divyāv .

load-stone n पुम्बकमणि m Mear, पुम्बकः

Prab 6.16, AdhyR 1.1.18 — अयरकान्तः (gana)

करकादि) Ragh 17.63 etc, अयरकान्तमणि m

Malatim — मणि m (f only L, ई f Sinhās)

Kap — कान्तपाषाणः, कान्तलोहम्, कान्तायसम्

L — आरवु-पाषाणः L — कृष्णलोहम्

¹Susr — कृष्णान्तरम् Gal — द्रावकः

— भ्रामर m n L — रत्नम् Kap, Sch

— वज्रलोहकः, वज्रलोहकम् L .

loaf n उण्डेरक० .

loam n मृत्तना mF मृत्तिका VS, etc

(ibc also मृत्तिक) मृद ± VS, etc

मृद SvetUp —

(a kind of) ~~loam~~ मृत्तालकम्, मृत्तालम्, मृत्तालकम्

L. made of 1. मार्त्तिक mf(ई) n ManSr, Car .

loamy adj (as pasture land) सुमेध f(आ) RV.

any loan lent to be repaid with interest कृसीदम्

TS 3, Gobh, Gaut, Pān, etc connected with a l. कौसीद

mf(ई)n in 8.143 l. bearing interest प्रयागः

Gaut a l. borrowed for the payment of a previous debt

अहणार्णम् a l. for a year (?) वहनरार्णम् Wop 2.9

relating to a l. कौसीद mf(ई)n Mn 8.143 .

loathe vb विरुध्य desi^d वीरहसते Br, Ars, etc

loathing n निर्वेदः MBh, R, etc वीरहसा

VS कृतीया .

loathing of वैराग्यम् (loc, abl. or comp)

Bhag, Ragh, etc .

loathing adj बीभत्सु PV, AV, Kauś _____

बीभत्सु f(आ) L _____ निर्विण्ण MBh, Kathās,

Pur, etc .

loathsome adj बीभत्सु f(आ) Cāṅkhar, ŚrS,

MBh, etc .

loathsomeness बीभत्सता MBh, Prab .

anything loathsome वीभत्सम् Mālatīm doing

1. things (as an abusive word) वीभत्सकर्मन् mfn

Mear .

loathsomeness वीभत्सता 1134, Prab.

the lobe of the ear कर्णपाली, कर्णपालि f Susr

_____ पालि _____ f (in most meanings and ifc f also ई

Susr _____ कर्णपत्रकः Yajn 3.96 _____ कर्णप्रान्तः

L _____ कर्णलता - L _____ कर्णलतिका L

कर्णवल्ली

L representing the l. of an ear

कर्णलतामय

mfn Naish 7.64 .local adj ± स्थानिक W — स्थानीय W

— स्थलीय MW — प्रादेशिक Rajat —

प्रादेशिक f(इ) Bh, B —

H ऐहिक Bh^p, Vedāntas, etc .

having local knowledge

स्थानविद्

Kathas 1.

arrestस्थानासेधः

Yājñ, Sch

a l. deityस्थलीदेवता

MW

स्थलीदेवता

Megh .

locality nस्थानम् (स्थानः

Siddh) IV,

etc

समुद्रmn Ch, E, Hariv .the difference of time and localityकालदेशनिर्भागः

Susr

that which may be the l. of an invariably concomita-

ant cause ०याप्यम् IW 62 .

familiar with loc litics क्षेत्रविद् mfn IV, TS

5.2.8. , क्षेत्रज्ञ knowing l. क्षेत्रज्ञ mfn TBr 3,

AitBr, TāndyaBr, ŚBr 13, ChUp .

locate vb स्था caus स्थापयति, स्थापयते

AV, etc — निबन्ध निबध्नाति Rājat .

located adj संनिवेशित B — निविष्ट D.

to be located प्रतिष्ठाप्य TS, litr —

आधार्य f(आ) L .

location प्रतिष्ठापनम् ind p Br .

locating n प्रतिष्ठापनम् .

location n अधिकरणम् (in phil. and

Gr) आधारः .

that to which a location is to be assigned

आधार्य f(आ) L .

the sense of the locative case अधिकरणम्

the seventh case i.e. th. 1. सप्तमी Nir, Vrat, etc

(in phil. and Gr.) the sense of the 1. case आधारः

the terminations of the 1. case सप्तमी .

lock n अलकः, अलकम् (ifc f आ) Ragh

etc .

having a lock of hair on the chest and head (as a

horse) हृदयकत्रावार्तिन mfn L having a l. of

hair on the crown of the head पूडाल mfn (fan

5.2.90 Kas) MBh 10.288, Rājat 1.233 having a l. of hair

on the top of the head शिश्विन mfn Gaut, MBh, etc

l. of hair कुन्तलः (ifc f आ Git 2.15) BhF,

Sāh, et c — पूर्णकुन्तलः Vcar 4.2, पूर्णकेशः

L — कमुजा, कमुञ्जा

Paras —

रवकरः

L — (especially on the fore-head)

कुक्कुटं

L a l. of hair left of the crown of thehead after tonsure

मैत्रि

m f Kum (v.l.) a l. ofhair on a horse's chest

हृदावतः

L a l. of hairon the crown of the head

केशी

L the l. of hairon the crown of the head and the sacred thread (regardedas distinguish marks of a Brahman) शिखासूत्रम्

a l. on the crown of the head शिरवण्डी L marked

with a l. of hair (as a horse) श्रीवृक्षकिन् mfn

Sis 5.56 one who has only one l. on the crown of his

head left unshaven शिरवामुण्ड mfn Baudh

adorned with locks (of hair) साळक mfn Kāv-

yād having beautiful l. of hair सुकेशान्त mf(आ)n

12h ____ (?) स्वोपश mf(आ)n Maitr^o, स्वोपश

mf(आ)n VS having black l. असितकेशान्त mfn H

having black l. of hair (Rudra Śiva) नीलशिवण्ड

mn AV ' having matted l. like a burden ' (H. of Rudra

Śiva) धूर्जटि m MBh, Kathās, Hit, etc side-l.

of hair कालच्छदः (कालपक्ष) three or five l.

left on the side of the head (esp. in men of military

class) शिवण्डकः , कालपक्ष (q.v.)

lock n तालः (Siddh napunns 25, Sch) W _____

तालयन्त्रम् _____ तालकम् L _____

आवरणम् Bh, R, Ragh, etc _____ मुद्रा

Amar, Bhpr .

having the lock opened स्फोटितारिगल mfn Kathas

a l. and key तालयन्त्रम् W secured by a l. (as

a door) यन्त्रद्वार mfn Mricch a sort of l. with

three divisions वितण्डः W a sort of l. with three

words वितण्डः W .

lock in vb~~उपकथ~~ उपरुणद्धि, उपरुण्द्धे,

उपरुन्धाति, उपरुन्ध्यते

(also उपरोधाति

R 7.74.7) TBr, ŚBr, ChUp, Mn, Śis, etc — आकथ

आकणद्धि

Ā BhP

lock up कथ cl 7 (Dhātup 29.1) रुणद्धि,

रुण्द्धे

(रुन्धाति, रुन्ध्यते

Br, etc,

रोधाति

MBh) Mn, MBh, etc

locked in adj उपरुद्ध

Bhī, Kathās, Kām .

locked up कपाटित

Rājat 8.321 सावरण

Ragh |.

well locked सुदृढKṛishṇaj well l. up

सुपिद्यान

MBh

having locked in उपरुद्ध ind p

उपरोक्त

Pan 3.4.49 .

locking up निरोधः .

lock-jaw हनुग्रहः Susr .

a particular form of l.-jaw हनुसंहननम्

Susr, हनुसंहति f Bhpr .

locomotion n स्वरागम

VarBrS ..

(perhaps) using supernatural means of locomotion

हरितचारिक

mfn Divyāv .locomotive adj जङ्गम f(आ) (Nir 5.3, 9.

13) Ait, Up, 5.3, Mn, MBh, etc — परिष्णु (Nir

8.29, Pan 3.2.136) RV, Śāṅkhār, Śāṅkhār, MBh 12, DhP 2

परान्तर

RV 10.85.11, VS 22, ŚBr

— इङ्

MBh

जगत

RV, AV, etc

(as animals

opposed to plants or as the Karanas in astrol) पर

(g पचादि) VPrat, SvetUp 3.18, Mn 7.15, Bh, etc.

locomotive and stationary पराचर Mn 1.3, Bhag

10f, R, BhP — पराचल W .

locuacity n मुरवचापल्यम् Dhurtan .

locust n शरभः W _____ शिरि m (only

L) _____ षट्चरणः IM _____ (fabled to be

the children of Pulastya or of Tarkshya and Yamini)

शरभः MBh, Kāv, etc .

raining flesh (i.e. locusts ?) मांसवर्षिन्

mfn MBh .

lodge vb वस् caus वासयति, वासयते

śBr, MBh, etc ——— प्रतिवस् caus प्रतिवासयति

MBh .

lodging adj कृतावास .

lodged adj समावासित Mit — स्थापित

Kathas .

comfortably lodged सुखोचित (also with

रजनीम्) MBh, R, etc .

to be lodged वासयितव्य MBh — वासयेत्

AV .

to provide with a lodging संवस caus संवासयति

MBh .

lodging n कृतावासः व वतिसि n

RV, (गृह Say) .

lodging for the night वासस n ^{Tras}nUp

nights 1. आवसति f TBr आवसथः

(Un 3.114) AV 9.6.7, SBr, Chp, Mn, P, Mit, Nagh, etc

आवसथः, आवसथीयः, आवसथम्,

L. आवसथीयम् L.

the red Lodh tree लाक्षाप्रसादः, लाक्षाप्रसादनम् L

a red variety of L. tree (used in dyeing) लवतवर्मन्

m .

a kind of Lodhra tree जीर्णपत्रः Bhpr 5.1.216,

जीर्णपर्ण m n , जीर्णकुध्नः L a kind of L.

पाटिका L — पाटिन m Bhpr —

पाटिलोद्यः, पाटिलोद्यकः L , पाटिकालोद्यः Bhpr

— पट्टी L — भिलः L a kind of

L. tree वल्करोक्षः, वल्कलोक्षः L a kind of L.

शबरः L — शबरलोक्षः L —

शीर्णपत्रः L — श्वेतलोक्षः L a white

flowering L. मालवः L — बहुललयः L.

loftier adj उच्चैः स्तर

Pāncat, Kām, etc .

23368

the loftiest point विटङ्कः, विटङ्कम्

(g अर्थ्यादि) : Mh, Kāv, etc (also विटङ्कम्

L) .

loftness n उच्चता, उच्चलम्

प्रांशुता

P — उच्चैःस्थेयम्

संग्रहः

L .

lofty adj I उच्चः — तुः f(आ) IBh,

etc — समुच्चः L, उच्चः — प्रोक्त

Vara, Pāncat — उक्त IBh, Śak, Hit, etc —

उक्त . — समुच्च Kasikh — उच्च

— उच्चैस्तन Dharmas — प्राच्यत Mricch

— उच्छासिन W — सौच्छय L —

उच्छय — उच्छयेपित — अश्लिह

II अह

ind L

उदित

RPrat

उदात्त

P, BhP

उदार

f(आ

and इ

gana

बद्धादि

Pan 4.1.45)

उदित

RV,

Chup, Mn, etc, उदीत

Maish 1.83, 6.52, 74

ककुद्मन

Hariv

ककुभ

MS, PS

ककुह, ककुभ

RV, (v.l.), ककुहस्तिना

Nigh

दीर्घ

f(आ)

नभौलिह

प्रगृहीत

divyāv

प्राज्य

बृहत्

f(अती)

Y, etc

मुर्धित

W — सुदस्कन्ध — समुदित B, Kir —

समुद्धत Mh, Kav, etc — सोलैव P.

not lofty अनुदग any l. tree उच्चतर

' belonging to the l. sky ' (heavenly celestial)

बृहद्विव RV excessively l. उच्चैः ind

(sometimes used as an indelinable adjective) Pāncat, etc

having a l. mind उद्विक्तचित्त Kathās 91.44 a l.

bamboo वंशराजः Nariv a l. bed महाशयनम्

Buddh l. bounding उदग्रप्लुतलम् Sak 7d a l. couch

महाशयनम्

Buddh 1. object

रुद्रम्

AV, Kum,

Git

a 1. peak

रुद्रोन्मूलः

Megh

' the 1. tree '

(the Tāl or palm tree)

दीर्घद्रु, दीर्घतरु

m L

दीर्घवृक्षः, दीर्घपादपः

L

_____ ' the Tāl or

palm tree) दीर्घद्रुमः

L

_____ (the Tāl or palm tree

दीर्घस्कन्धः

L

of 1. growth

महाप्रवृक्ष

Pan

6.2.38

of 1. intellect

उपरिबुद्धि

very 1.

प्रोत्तुङ्ग

Kāv, Kathās, MārK

_____ सुतुङ्ग

महोन्मत

Kāma

महोन्मूल

२, महेच्छायवत् Pāncat .

lofty-mindedness विभ्रवः

W .

log n शकलः, शकलम्

TS, etc .

a log of wood समिध f PV, etc .

a hundred logs शतैधम्

Kāth, MaitrS

l. of wood समित्काष्ठानि

n pl. SBr fire made

with the l. स्कन्धाग्नि, स्कन्धानलः

L .

logic n I तर्कः

Tarkas, Sarvad, Madhus

प्रतर्कणम्

L

आन्वीक्षिकी

IDh, In,

Gaut, etc

हेतुविद्या

Pās, Buddh

हेतु

m

न्यायविद्या

Nyāyas, Comm

न्यायशिक्षा

MBh

न्यायिकम्

Up .

II निरूहः

पक्षादयथाः

Divyāv

न्यूहः

L

तर्क

bad logic अतर्कः belonging to 1. तार्किक

mfn a manual of 1. तर्कग्रन्थः Susr 6.19.15

a particular Jāti (q.v.) in 1. प्राप्तिस्त्रयः Nyāyas

related to 1. तार्किक mfn .

logical adj शैवित्क Kap _____ (as an argument)

न्यायसंबद्ध R .

a logical argument हेतु m Nyāyad , II 61 _____

(consisting of a combination of enthymeme and syllogism,

and so having according to the Naiyayikas 5 members, viz.

pratijñā, hetu, udhaharāṇa upanaya nigamāna or according

to the Vedāntins 3 members) न्यायः

1. philosophy

आन्वीक्षिकी

IBh, Mn, Gaut, etc a particular 1.

error

द्वैतरसाम्प्रदायः

Sarvad . .

logician n

तार्किकः

Gāthasāṃgr, Vedāntas, etc

हेतुकः

MW

सांवादिकः

L .

a bad logician

कुतार्किकः

कुतर्कः

Kaps 6.34 a mere l. (not versed in any other science)९९
केवलनैयायिकः Pāṇ 2.1.49 Sch .

loins कटिदेशः — कटिकूपः L, कटितटम्

L — त्रिकम् Hariv, Pāncat, Susr — त्रिकस्थानम्

L — (perhaps) वैकर्तः AitBr (Sāy) — (of

a man) प्रोथः Bhpr .

armour for the loins कटित्रम् Comm on Un 4.172

the cavity of the l. कटीरः, कटीरम् L a

cotton string round the l. रम्भा L having handsome

l. कटिन mfn the having the l. not bent (one of

the 80 minor marks of a Buddha) अभुग्नकुक्षिता

Dharmas 84 having thin l. (one of the 80 minor marks of

a Buddha) क्षामकुक्षिता

Dharmas 84 the hollow

above the l. कटः the hollow of the l. गर्तः L,

कर्त

q.v.

pain in the l. त्रिकवेदना

Susr

a string worn round the l. श्रोणिसूत्रम्

13h .

loiter vb लम्ब cl 1 (Dhātup 10.15) लम्बते

(m c also लम्बति) Dh _____ मन्दाय Nom

मन्दायति, मन्दायते (g भृशादि and

लोहितादि) Kālid .

to cause to loiter विलम्ब caus विलम्बयति

Kathas .

having loitered

विलम्ब्य

ind Rājat, Kathās.loitering n

प्रविलम्बितम्

Sarnā .

loitering adj मन्द f(आ) MBh, Kāv, etc

विलम्बित MBh, Kāv, etc .

to loll the tongue लड cl 10 लडयति

Dhātup 19.53 लल cl 1 (Dhātup 9.77)

ललति (m c also ललते) .

lolling adj लल ॥ .

London लण्डन L .

born in London लण्डन mfn L produced in L .

लण्डन mfn L .

lone adj

अबान्धव

In 10.55 .

loneliness n

विविक्तता

In

रहस

n In, 10h , etc

शून्यता

R, Var3r, etc,

शून्यत्व

Kav, Rajat, Sarvad

असहायता

In 6.44

विकाशः, विकासत्व

L .

fond of loneliness

एकान्तशील

nfn 10h .

lonely adj I प्राविविक्त MBh, R _____ विरहित

MBh, Kav, etc _____ रहित MBh, R, etc _____

विरहिन् Kav, Kathās, etc _____ निर्जन् f(आ)

MBh, R _____ विजन Mn, MBh, etc _____ विजन्य

RV 1.119.4 (Say) .

II औगण (according to some for अवगण)

_____ निभृत Git _____ निरातिश्य Kathās _____

निःशलाक Mn 7.147, _____ निःसम्बाध _____

विद्यु RV 10.55.5 _____ शुक्त f(आ) L .

not lonely अविधुर Sank being in l. place

रहःस्थ f(आ) Kathās, Pañcat रहगत

Mn, IBh, etc going to a l. place विविक्तग Kathās

in a l. place एकान्ते ind IBh, Mn, Sak, etc

शून्य a l. forest निर्जनवनम् in a l. place

एकान्तः IBh, Mn, Sak, etc विविक्तम्

रहस n Mn, IBh, etc standing in a l. place

रहःस्थ f(आ) Kathās, Pañcat a very l.

place सुरहस n Pañcar, also सुरहःस्थानम्

to be lonely

रहाय

Nom

रहायते

g

भृशादि

with-drawn to a l. place

रहीभूत

Thatt .

long (in prosody) adj 1 I दीर्घ f(आ)

Prāt, Mn, etc — दीर्घरात्रिक f(ई) Car

— द्वाधिमत — (in prosody) गुरुक

Grut 12f — गुरु f(वी) Yājñ, Dharm, etc

— आयत MBh, R, Susr, Bagh, Śis, Kirāt, etc

— व्यायत — आयामवत —

आयतिमत — समायत MBh —

लेम्ब f(आ) — चिर MBh 12.9538,

Āk, Mgh, Katha

1 II (as asyllable in prosody) अलङ्घु

(as a way) आतत ChUp — उदग

I, Kathās, Vagh, etc — ज्योक् ind (३ स्वरदि)

IN, IV, IV, SBr, ChUp — नृत्त L — पौद्ग

Sh, Kav, etc — प्राज्य Rajat — (as life)

प्राज्य IV — प्राध्व V — महत्

IV, etc — रोहिन् f(इणी) (ifc) with —

विकृष्ट R — (also of time) विपुल f(आ)

ParGr, MBh, etc _____ (as a story) विस्तर Sah

_____ (as a tale) विस्तीर्ण MBh .

not long अदीर्घ as l. मात्र f(आ and

ई) (ifc) as l. as प्रतिमा (ifc) Hariv

as l. as a chariot yoke युगदीर्घagh as l. as a

foot पदायत L as l. as an arm बाहुमात्र

f(ई) ३३ to be l. about anything ज्योक्क

IV 1.33.15, 7.22.6 to be l. enough for मा cl 2

माति, cl 3 मिमीते (Chatup 6.54) (25.6),

cl 4 मायते (26.33) BhP consisting of only 1.

syllables सर्वगुरु Ping Sch containing a vowel

which is 1. by nature गुरुमत Pan 3.1.36 containing

a vowel which is 1. by position गुरुमत Pan 3.1.36

creating 1. life आयुष्कर Kad during a 1. time

चिरकालम् Hariv 9942 exceedingly 1. प्रदीर्घ

Var, Susr exertion for a 1. time सुचिरश्रमः BhP

expelled a 1. time ज्योगपकथ TS 2.1.4.7 extremely

1. पर्यायतR fatal to l. life अनायुष्यfatigue for a very l. time सुचिरभ्रमःBhP favour-ed with l. life

चिरायुष्य

Das 1.178

the 5 l.parts of the body (viz. the arms, eyes, belly (knees. Buddh)

nose and breast)

पञ्चदीर्घम्

L forming a l. thread

दीर्घतन्तु

RV 10.69.7 for whom l. life is desired

जीवक

f(आ) Pān 3.1.150 Kās giving l.life

आयुवृत्

Āpsr giving l. life to men

आयुष्मत्युरुषक

Pat groom a l. way off विदूरजात

MBh having a l. and pointed mouth (leech) दीर्घतीक्ष्णमुख

f(ई) Susr having a l. and thin tongue

प्रभुततनुजिह्वा Pharnas 83 ' having a long body '

(tall) दीर्घतनु f(वी) having a l. nose

प्रचण्डघोष MBh having a l. syllable in

the middle मध्येगुरु (prob) Pan 6.3.11 ' hav-

in a very l. life ' (a god, divinity) सुचिरायुस्

L having arms l. as a yoke युगव्यायतबाहु Nach

having lodged for a l. time चिररात्रोषित Ph 1.64.12

having l. eyes आयतेक्षण having l. hair कचायित

W — केशव (Pan 5.2.109) AV 8.6.23, SBr,

KatyBr ' having l. leaves ' (the plantain tree Musa

Para-disiaca lin) आयतच्छदा L having l.

walls प्राशुभाकार Kathās having the form of a

l. vowel दीर्घरूप MW in l. lines राजितः

ind VarBrS in l. rows राजितः ind VarBrS kept a

l. time प्रपुशण Car lasting a l. time चिर

IBh 12.9538 Āak, Megh, Kathas lasting (that time, tat-

kāla i.e) equally l. तात्कालिक f(आ, ई g

कार्यदि) Yājñ 1.15.1, IBh 12.12785 a l. arm

बहुदण्डः R, Das a l. bone शारवस्थि n L (in

prosody) l. by nature (a vowel) गुरु f(वी)

Prāt, Pān 1.4.11 & 12 _____ (vowel) गुरुवृत्ति

(in prosody) l. by position (a vowel) गुरु f(वी)

Prāt, Pān 1.4.11 & 12 l. existent विरप्रवृत्त Kād l.

extended speeches वाग्दण्डकः (prob n) pl, Car

a 1. flight महापातः

Pāncat 1. in space आयामिन

Kād _____ प्रकृष्ट

MBh, R 1. (in space and time)

दीर्घ _____ f(आ) 1. (in time) प्रकृष्ट MBh, R

_____ आयामिन

Kād the 1. journey महापथः

Kathās a 1. life दीर्घायुष्यम्

Hariv 286, दीर्घायुष्यम्

L _____ ज्योत्जीवातु

f 83r 12.8.1.20, 13.8.2.1 & 4

_____ (?) ज्योक्ति f Apr 13.3.1 1. pepper दन्तफला

L a 1. period विकृष्टकालः

_____ a 1. piece of

timber दीर्घकाष्ठम् W a l. road रुमार्गः the l.

run आयति f IBh, R, In, Pāncat, etc, आयती

(in prosody) a l. syllable हारः Col, हारि

(in prosody) l. (the form of the long mark being curved)

वक्त्र f(आ) a l. time कालप्रकर्षः Suśr

दीर्घकालः In 8.145, IBh कालपूगः

IBh 2.1329 चिररात्र (m L) In 3.266, IBh

13.4240 a l. vowel दीर्घः Gobh 2.8.15, Yātyār, etc

l. (way) दूर f (आ) a l. way back दूरत

ind In 3.430 a l. way off विप्रकृष्ट R, Pāncat,

Susr making l. life आयकृत Apsr neither too

short nor too l. नाति लघु विपुल War not

containing l. compounds अनाविद्ध Vam 1.3.25

not imparting l. life अनायुष्य not l. (in time)

नाचिर MBh not of l. duration अचिर

not too l. नाति दीर्घ Sah, नाति दीर्घम् ind

MBh _____ (time) नाति महत् MBh not very l.

(time) नाति चिर MBh of l. duration स्मिरागति

Kir of 1. standing चिरंकातिक, ^{चिरंकातिकेन} (mw)

बहुकातिकेन

mw one for whom 1. life is

desired जेवातृक

Das 8.4 (voc) .

to become long दीर्घम् to be 1. दीर्घय

Nom दीर्घयति R दाच caus दाचयति

long 2 I दीर्घम् ind .

not long अचिरम्, अचिरात्, अचिरैः ind

— नचिरम् ind , नचिरैन, नचिरात् ,

नचिराय ind , नचिरकालम् ind MBh, Kāv,

etc acquired 1. ago चिरकालोपाजित Hit 1.4.⁵⁰16

an action performed 1. ago पुराकृतम् after a 1.

time चिरात् abl. ind Śaṅkhār 14, 7, Pāṇcat, Bāgh,

Kathas, Amar — चिरम् acc ind (5 स्वर्णादि

not in Kās) RV 5.56.7 & 79.9, AitBr 1.16, Kathās 4.3

— चिरस्थ gen ind MBh, Hariv, P, Śak, (v.1.)

— चिरैण instr ind MBh, P, Pāṇ 1.1.70 Wartt 4

Pat, Nagh 5.64

चिरात्कालात्

R 3.49.50

चिराय

dat ind MBh, R, Pancat

चिरश्राय

dat ind MBh R 2.40.18

दीर्घेण कालेन

R 1.45.40,

कालेन महता, कालेन बहुना

कालपूगस्य

महतः

MBh 2.1329

as 1. as possible

यावद्गृह्णाम

ind BaudhP

born 1. ago

सनज,

सनजा

RV

born 1. ago

पुराकृत

MBh

for a 1. time

चिरम्

acc ind (g

स्वर्णादि

not in

K-as) TS 5f, Mn, MBh, etc

चिरात्

abl ind

BhP 5.6.3, Kathās, Nit, चिरात्प्रभृति Hariv 9860,

Kālav 3.19.13 — चिरैण instr ind Bh 12.9484

— सुचिरात् — चिरस्थ gen ind Bhartr

3.51 — चिरदिवसम् ind V — चिररात्रम्

ind Car 6.1, चिररात्राय dat ind Bh 3.10568 —

चिरकालम् acc ind Pāncat, Brahmap IV, 1.125.1 Say

— चिराय dat ind Bh, Śak, Kum 5.47, Bāgh 14.59

etc — बहुकालम् ind L — महान्तं कालम्

Pāncat — अनेककालम् ind — ज्योक्

ind (g स्वरादि) RV, VS, AV, SBr, ChUp _____

दीर्घम् ind _____ भूरिकात्म ind Kathas

_____ योक् ind g स्वरादि, ज्योक् for a l. time

to come चिरकात्माय dat ind MBh 7.8113 for a

l. while ज्योक् ind (g स्वरादि) RV, VS, AV,

SBr, ChUp for a very l. time सुचिरम्, सुचिराय,

सुचिरेण l. absent चिरगत MBh 3.17256

l. desired चिरशत्रुसित MBh 5.169 l. gone चिरगत

MBh 3.17256 _____ चिरयात MBh 3.172.56 _____

1. grown चिरसंवृद्ध R 1.55.27 1. lived चिरायुस्त

सुस्त्र _____ जीवन्त L _____ स्थिरजीवित, स्थिरजीविन्

1. since अनेककालावधि ind _____ पूर्य

ind IV _____ प्रादिवस्त ind RV, AV 1. since obtained

सनवित्त RV a 1. time अनेककालम् ind

not for 1. अचिरम्, अचिरात्, अचिरैण ind not 1. ago

अचिरम्, अचिरात्, अचिरैण ind on account of the 1.

time passed since चिरकालात् abl ind तान्कत 2. ⁵⁹/₆₀

sick a 1. time ज्योगामयाविन् TS 1.1.3 a very

1. time अतिचिरम् ind performing a l. penances

दीर्घतपस् R, Hariv performing l. prayers

at the different twilights दीर्घसंध्य protected for

a l. time चिरकालपातित the result of an action

performed l. ago पुराकृतफलम् Var ruling

over l. life आयुष्यति f(नी) AV too l.

आतिदीर्घ very l. अतिदीर्घ अतिचिर

सुचिर (ifc) MBh, R, etc (in time

and space) सुदीर्घ Kav, Kathās _____ (way)

द्वीयस्

Bhartr̥ 1.68 a vowel l. both by nature and

by position

गरीयस्

Prāt̥ 18.20 a vowel l. by

nature

गुरुवर्णः

a vowel l. by position गुरुवर्णः

a woman with eyes l. as a deer's

हरिणायैतक्षणा

Vcar .

to long after

समुत्कण्ड

Nom

समुत्कण्डते

Sāh

to 1. to be at

आमन्

Ā

RV 3.58.4 & 8.26.5

to 1.

for

समाकाड. समाकाड.ति
११ ११

MBh

आकाड. आका
११

ड.ति, आका (with acc) AitBr, Mn 10.121, etc (rarely with
११

gen)

Mn 2.162

आभिकाड.
११

rarely caus

आभिकाड.यते
११

—

काड.
११

cl 1

काड.ति
११

ep. also

काड.ते
११

ĀsvSr,

Mn, MBh, R, Bhag, Megh, Susr

प्रतिकाड.
११प्रतिकाड.ते
११

R

—

प्रत्याकाड.
११प्रत्याकाड.ते
११

MBh

अनुकाड.
११

—

अवकाड.
११

Car

समभित्त्वं

समभित्त्वाति

Aśv

Hariv,

समभित्त्वाच्छ

समभित्त्वाच्छति

VarBrS

लभ

cl 1,4 (Dhātup 21.23) लभति, लभते, लब्धति, लब्धते

(acc) MBh, Kāv, etc (mostly with prepos. अभि) —

परिलभ परिलभति Bhp — स्पृह cl 10 (Dhātup

35.19) स्पृहयति (m.c. also स्पृहयते) (m.c. also

स्पृहयते) (dat, gen, or acc) RV, etc — स्पृह कृ,

स्पृह बन्ध (loc, or comp) — कम् caus (ep.

also P) कामयते, कामयति (with acc or inf or

Pot Pāṇ 3.3.157) RV, AV, TS, MBh, etc — कम् cl 1

(not used in the conjugational tenses) Dhātup 12.10, RV

5.36.1, 10.117.2, AV 19.52.3, ŚBr, Ragh, etc — नि कम्

— उत्सुकाये ^{Nom} उत्सुकायते (gana भृशादि) Pān 3.1.

12) Bhatt — उत्कृष्ट ^{Nom} उत्कृष्टते R, Śis, Bhatt,

etc — अभिवाञ्छ ^{MBh, etc} — अभिवाञ्छ ^{caus} MBh 12.

2907 — आभिरसंवाञ्छ KenaUp — संवाञ्छ संवाञ्छति

Bhatt — वाञ्छां कृ (with loc) — अभीष्ट अभिच्छति

(acc) AV, AitBr — इष्ट cl 6 ep. & Ved. also इच्छति

, इच्छते — अन्तर्दिष्ट RV 8.72.3 — अधी अधेयति

RV, etc — अनुकृप् अनुकृपते RV 1.113.10 —

अनुकृभ ^{caus} अनुकृभयति R — अन्ववसो अन्ववस्यति

ŚBr, etc — अभिप्राथ R — अभिमन् अभिमन्यते RV,

etc — अभिमनाय Nom Bhatt — अभिमृडा Intens (acc)

RV 3.38.1, (AitBr) — अभिवन् RV 1.51.2 — अभिवश

P Ā RV — आधी Ā — इयश् इयश्नाति Ā RV,

VS — इह cl 1 इहे rarely इहति —

उल्काय Nom उल्कायते Comm on Bhatt 5.74 — कृप

cl 6 कृपते (acc) RV — कृपण Nom Ā RV 10.74.3

— दृश desid दिदक्षते (ep. also दिदक्षति)

(acc) RV 3.30.13, ŚBr, MBh, etc — प्रह cl 6 (Dhātup

28.120) पृच्छति (Ved and ep. also पृच्छते) —

प्रतिरम् प्रतिरमाति Kārand — प्रतिह्य प्रतिहयति,

प्रतिहस्यते RV, AV — प्रधा RV 1.113.10 —

प्राथ प्राथयते (ep. also प्राथयति)

KathUp, MBh, etc — रुच्य cl 1 (Dhātup 18.5) रोचते

(Ved and ep. also रोचति) (dat) nariv — रुभ cl 6

रुभति (Dhātup 28.22) cl 4 (Dhātup 26.124) रुभयति

MBh, Mn, etc — वश cl 2 (Dhātup 24.71) वशि RV,

etc — विचि विचिकेति, विचिनाति MBh, R, etc

— वृषाय (in Padap वृषय) Nom वृषायते (acc,

dat, loc) RV — वेन् cl 1 वेनाति RV, ŚBr —

समभिध्याति

संकृप् संकल्पते — समभिध्य समभिध्यायति

Suśr (acc) — समावेशं समावेशात्, समावेशे MW — ह्ये cl 1

(Dhātup 15.7) ह्येति (rarely ह्येते) (acc or loc)

RV — ह desid जिहीषति, जिहीषते RV, etc —

कण्ठ cl 1 कण्ठति, कण्ठते cl 10 कण्ठयति Dhātup

8.11, 34.40 — प्राड्. cl 1 प्राड्.ति प्राड्. क्ष Dhātup 17.19 —

मण्ड cl 1 मण्डते Dhātup 8.10 — माड्. cl 1 माड्. क्ष

माड्. ति Dhātup 17.18 — वाड्. cl 1 वाड्. ति Dhātup

17.17 to long for a sāvaka आत्रिसावकीय Nom आत्रिसावकीयात्

Pāṇ 8.3.65, Comm to 1. for (the dead or absent) अनुसरम्

to cause to long for समुत्सुकम् Nom समुत्सुक्यात् Kir —

उत्कथय Nom उत्कथयति Śis 1.59 — लुभ caus लोभयति,

लोभयते MBh, Kāv, etc to cause any one to l. for

anything रुच caus रोचयति, रोचयते (acc) (dat)

Gīt.

long-armed adj महाबाहु MBh, R, MārkaP —

युग बाहु Kum — युगव्याप्त बाहु Ragh — प्रज्यभुज

M1 — बृहभुज L.

long-beaked adj दीर्घमुखा f(इ) Tār 4.32.1.

a long-continued Soma sacrifice दीर्घसत्तमः SBr,

MBh, etc

having long-cornered eyes

अभयलगायुः

mf(इ)n.

'long-ear' (N of a cat)

दीर्घकर्णः

Hit.

'long-eared' (N of the horse (of Indra L) produced

at the churning of the ocean (regarded as the prototype

and king of horses)) उद्देः शिवसि a kind of l. animal

शिका VS, TS, (Sch).

longed for adj समीहित R — स्पृहित MW

— अभिकाङ्क्षित — काङ्क्षित — चाञ्छित MBh,

Kāv, etc — अभिमत — चित ChUp 7.5.3 —

शंसित W — समीहित R, Bharṭr, Pañcat 1.

for ~~greedily~~ गृध्य Bhaṭṭ 6.55.

to be longed for स्पृहणीय MBh, Kāv, etc —

उशोन्य RV 7.3.9 — लोभनीय MBh, = लोभ्य L.

longer adj दीर्घतर — प्राचीयस् RV, etc —

वर्षीयस् RV, AV, VS, Br.

to become longer वृद्ध cl 1 वर्धते (intrans) RV,

etc — वृद्ध RV, etc existing l. than the present

present time इत कति for a l. period साग्रम् ind

MW lasting l. than the present time इतः ऊत the l. इतः

side of an oblong पार्श्वमानी Sulbas l. than प्रमाणधिक

(comp) Mricch to make l. वृध caus नधयति, नधयते

(in later language also नधययति) RV, etc no l.

within reach of the eyes अचक्षुर्विषयः •

to make longer विपुलम् Nom विपुलमति Subh —

प्रविशालम् Nom प्रविशालमति Subh.

one who longs for लम्बज mfn Pām 3.2.150 one

who l. for a wife नधुमु mfn RV, AV (in dram.) a

woman who l. after her absent husband विरहोत्कण्ठिका Sāh

(in dram.) a woman who l. after her absent lover

विरहोत्कण्ठिका Sāh.

longest adj दीर्घतम — दीर्घ RV, etc —

दीर्घ RV, Br, BhP.

for the longest time अमोक्तमाम् ind AitBr 2.8, ŚBr

10.2.6.5.

longevity n आयुष्यम् AV, VS, ŚBr, Mn, Pañcat, etc

— अरदा f RV 7.37.7, AV 8.2.1.

cause of longevity आयुष्यकारणम् Sāh ceremony per-

formed to obtain l. and forming together with the Go and

Jyotis - part of the Abhi-plava ceremony आयुष्यम्: TS,

'SBr, AitBr, KātyŚr, etc giving 1. आयुर्वेद आयुर्वेद
 आयुर्वेद

mfn AV, VS, TS, etc presiding over 1. आयुः पति mf

(इति)n Āpsr.

one whose world is a long-existent world (the manes)

चिरलोकलोक mfn TUp 2.8.

long-eyed adj. आमलक्षणा .

'long-haired' (N of a Muni) लंबवर्धनः Cat.

long-handed adj

प्रहस्ता

Inscr.

long-horned adj

दीर्घशृङ्गा

Kāv.

longing adj राकाऽ. Kāv, Hit — वेन f(इ)

RV.

ardently longing for सोत्कण्ठ f(आ) n (प्रति)

Rājat — कोलुय f(आ) (loc or comp) MBh, Kāv, etc

a row l. for herself वत्सला (with or scil गो or धेनु)

eagerly l. for कोलस f(आ) MBh, Kāv, etc, कोलसक

f(इक) Vikr — गृध्निन R 2.79.12 — गृध्दित्वम् (in

comp) MBh 5.2591 — गृध्दिन ifc MBh — गृध्द

(loc) MBh — कोलुय f(आ) (comp) Kathās — दोहदिन

(loc or comp) Vāsav, Kād, Kathās — कोल f(आ) (loc

inf, comp) ifc Kāv, Var 'having a 1. desire for contact

with the foot of a beautiful woman' (to hasten its blossoms,

the tree Jonesia Asoka) कान्नादिद्रोहदः, कान्नाचरणद्रोहदः L

intensely 1. for सुगृह्य f(आ) (loc) MBh 1. after

कामिन (acc or in comp) (in comp) कामुक f(आ)

R, BhP अभिक, अभिक Pāṇ 5.2.74 1. for

उत्कण्ठित R, Daś, Vikr, etc उत्कण्ठ औत्कण्ठ्या वत्

BhP स्पृह्यात् (dat, loc or inf) MBh, Kāv, etc, स्पृहात्

L स्पृहान्त (loc) Ragh, MārKP सस्पृह (loc, inf)

Ratnāv आभिकादिक्षिण कादि (acc or in comp) MBh,

R, Bhag, Pañcat — अनुकाङ्क्षिन् — समुत्सुक f(आ) (comp)

MBh, Kāv, etc — ^{पय} ~~समुत्सुक~~ f(आ) (dat) Ratnāv —

सोत्सुक f(आ) (loc or acc with प्रति or comp) Kāv,

Kathās — लेभिन् (often ifc) Rājat, Bh², Campak —

बुद्ध (loc, comp) Gaut, MBh, etc — गच्छिन् ifc Mn

4.28, MBh 3.16448, R 2 f 7, Kathās 121.29 — बध्य तुल्य (ifc)

Ragh — हृष see अथ हृष — अभिमनस (acc) R, etc

— अभिप्सत् f(अभिप्सन्ति) MBh 1.6469, R, अभिप्सन्ति

Mn 5.156) (Pr P) अभिप्सिन् (ifc) KathUp —

अभिप्सु (with acc, N, etc, with inf Śis 1.147) —

अग्निं R 1.48.18 — इगश्नु Ved, RV 10.4.1 —

उत्क — उत्कृति L — उन्मनस् Bhartr, Śis

— कण्डून् Sāh — कृत्यवत् (instr) R 7.92.15 —

प्रणयवत् (loc) Śis — प्रणग्नि (instr or comp)

MBh, Kāv, etc — प्रतिपित्सु (acc or comp) Śamk — प्रेषु

Mn, MBh, etc — लिप्सु (acc or comp) MBh, Kāv, etc

— लोत्तुपा (loc) MBh — समुत्क (comp) Kathās

(lit) '1. for the battle' प्रामुधेपिन, प्रामुधेपिन m (a cow)

1. for the bull पुष्पवती BhP, Sch 1. for the gods

देवगा RV 1. for Indra इन्द्राय RV 9.2.9, 6.9,

54.4 1. for a particular world लोककाम MBh 1. for

riches धनेषिन Jātakam 1. for the sight of काङ्क्षिन् दरीन

Bhag, दरीनोत्सुक Mālatīm 1. for that तद्वशा RV 2.

14.2 & 31.1 1. to स्पृहयात् (dat, loc, iff) MBh, Kāv, etc

स्पृहात् L — प्राणयित (iff) Rājat 1. to see a

husband भार्तिदरीनलोत्सु MBh not 1. for निःस्पृह (loc or

comp) Mn, MBh, etc — निःस्नेह f (आ) MBh not 1.

for compulation आयात् only f आयात् RV 10.95.5

vehemently 1. for श्लेषात् (iff) Rājat a woman 1.

after her absent lover उत्कण्ठिता .

longing n लालसः, लालसा Bhartr, Bālar —

समुत्सुकता Das, समुत्सुकत्वम् Ritus — कामः RV, VS,

TS, AV, SBr, MBh, R, etc — कामितम् MBh 1.58.22, Kir 10.

44 — आधी RV, AV, etc — उत्कण्ठिका (v.l. for उत्कलिका) लिखा

MārkP — महारथः L — रणरणम् L, रणरणकः Mālatīm,

Uttarar, etc, रणरणकम् L, रणरणका Das — कहकहिका

(Hcar, Sch) कहकहिका (L) — वनद (only pl वनदः)

RV 2.4.5 (Sāy = वनन्तः = सम्भक्तारः) — वननम् Nir 5.

5 — वनम् (once वनः R 5.50.21) KenUp — वनस्

n — निमन्त्र्य m RV — वेनः RV — समीहितम् Kāv,

Kathās, Hit .

longing after कांक्षिता (loc or comp) Kām, Kathās

— कामः (gen, dat, or ~~loc~~ loc) RV, VS, TS, AV, ŚBr, MBh,

R, etc — कामः (gen, loc, comp) Mn, MBh, etc 1. after

after heaven कामो भूया ŚBr, NṛisUp, etc 1. for समुत्पन्ना

(comp) Vās — (a beloved thing) उत्पन्ना — (a beloved

person) उत्पन्ना absence of 1. for anything नैऋत्यम् Kāv

an ardent 1. पश्यत्युत्पन्ना Ragh ardent 1. for प्राज्ञा TāṇḍBr,

Mālatīm — मौल्यम् (loc or comp) MBh, Kāv, etc continual

1. for निरतारोत्पन्ना Ratn eager 1. for पत्नम् लोभुपत्ना, लोभु

(comp) Kāv, Pur, Susr filled with l. सरपुह mfn

Ratnāv free from l. निकल्कण्ठ mfn 'Sak full of l. सुमेन

११ mf(इ)n RV — सोल्क mf(आ)n Ritus, Kathās —

सोल्क mf(आ)n Pañcat having a l. for सामित्वाष

mf(आ)n (loc, acc with प्रति or comp) 'Sak, Kathās,

MārKP having a pregnant woman's l. for anything दोहदन्वती,

दोहदन्वती L 'having morbid l. as its mark' (a fetus

or embryo) दोहदलक्षणम् Ragh l. for औत्कण्ड्यम् -BhP —

रुहा (ifc f आ) MBh, R, etc — रुहमात्रुता (ifc)

'Sāntis — रुहणम् ifc MBh — उत्सुकम्, उत्सुकता,

उत्तरकुक्षम् ^{Sis, Vikr} — उत्तरकुक्षम् MBh, R, Ragh, etc

— अभिवाञ्छा Kathās — वाञ्छा (ifc f आ) (acc with

प्रातः loc or gen) Kāv, Kathās, Rājat, etc — अभिकाङ्क्षा

— अभिध्या — अभिध्यानम् (loc) Mn 12.5, etc —

आमिषम् — आयलूकम् — उत्कलिका Amar, Kathās,

Mālatīm, Ratnāv, etc — औत्स्यम् Vop — काम्या (gen

or in comp) — छन्दसः n MBh 12.7376, Pāṇ 4.4.93, Kās

— प्रणयः (loc) MBh, Kāv, etc — प्रणयिता (gen,

loc or comp) Kāv — प्रेक्षा Nir 7.17 — रुचि f

ifc — लिप्ता (loc or comp) MBh, Kāv, etc — वासना

Kathās — व्यासः (loc or comp) MBh, Kāv, etc —

शब्दा (loc, acc with प्रति inf or comp) MBh, Kāv,

etc — समीहा MBh, Kāv, etc 1. for a son पुत्रे प्रणा

'SBr 1. for clouds (said of peacocks) मेघौ न्मुखम् Rājat 1.

for heaven दिविष्टि, दिविष्टि f 1. for the forest नन्दता वनच्छा

Bear the 1. of a pregnant woman शब्दा Car the 1. of

a pregnant woman लोत्सः, लोत्सः L the 1. of a preg-

nant woman for particular objects दोहद. (also दोहदम्)

L) दोहल, दोहलवती, दोहलिन morbid 1. of pregnant

women दोहदम् L a state of 1. उत्कता Kathās

winged with 1. आक्षीपण mf(आ)n AV 3.25.2 with 1.

सिद्धयाम् ind Kālid — सरणरणिक्म् ind Śukas.

to cause longing उत्कथ Nom उत्कथति Śis 1.59.

longingly सात्कण्ठम् ind Kir, Amar —

उत्कण्ठानिर्भरम् ind Ratnāv — साकाङ्क्षम् ind.

having longish eyes आशुलोक्ष mf(३)n Bhartr,

etc.

longitude n देशान्तरम् Sūryas.

a degree of longitude रेखांशः L — अंशः —

अंशकः — द्राघिमन् m L, द्राघिमन् m RV, MaitrS ३६४

geographical l. रेखान्तरम् L a planets' l. as corrected

for ecliptic deviation अयनग्रहः Sūryas the unchangeable

l. of fixed stars ध्रुवः Sūryas — ध्रुवकः Sūryas

— ध्रुवभागः Gaṇit, Sch (in astron.) with the l. of a

planet reckoned from the vernal equinoctial point सायनम्

W.

longitudinal adj अनुदैर्घ्य .

longitudinal streaks on the back part of an alter

पुरसादनूतनम् KātyŚr, Sch the l. threads of a web

प्राचीनतानः TS.

'long-kneed' (Ardea Sibirica) दीर्घजानुकः L.

'long-lasting' (fever) दीर्घरात्रिकः mfn Bhpr.

long-leaved adj: दीर्घपर्ण — दीर्घच्छद —

दीर्घपत्त .

'long-legged' (a camel) दीर्घजङ्घः L ____ (a heron)

दीर्घपद्, दीर्घपाद्

mfn, दीर्घपाद् L.

long-lived adj आयुष्मत् — आयुष्यवत् BhP —

स्थिरायुस — चिरजीविन MBh 3.11262 & 13231, R 2,

VarBrS — दीर्घजीविन Cāṇ 9 — दीर्घकालजीविन MW

— दीर्घायु Hit 8.70.7 — दीर्घायुस् RV, MBh, etc,

दीर्घायुष्क Bhpr — जीवथ Uṇ 3.112, Sch — जीवातक

Daś 8.4 (voc) ____ (the Jivaka tree) चिरजीवकः, चिरजीविन् ^m

चिरंजीविन् ^m L ____ (the Vine-palm) चिरायु ^m L, चिरायुक.

Gal ____ (said of several authors) चिरंजीवः .

wished to be long-lived दीर्घायुस R 3.1.11.

long-livedness n दीर्घायुष्यम् dariv 886, दीर्घायुष्यम्

long-living adj जीवन् f(आ) Pāṇ 3.1.150,

Kāś

long-necked adj विपुलग्रीव R — महागल MBh

— (a camel) ग्रीविन् m L — महाग्रीविन् m L.

longness n दीर्घता Susr, Var, दीर्घत्वम् Bhp

— दीर्घम्, दीर्घम् MBh, Var, Susr, Pur.

long-nosed लुङ्नासः Pāṇ 1.3.2, Pat.

a long-nosed woman लुङ्नासिका, लुङ्नासिकी Pāṇ 4.1.

the root of long pepper

पञ्चाध्यम्

L..

long-shanked

adj

ऊर्ध्वजानुः, ऊर्ध्वशु

L.

'long-winded' (an elephant) दीर्घपन्न mfn,

the दीर्घमातः .

'look!'

हन्त

ind.

look n 1 I दृष्टि f Mn, MBh, Kāv, etc —

दृष्टिनिपातः Mn, Var, दृष्टिपातः Kālid, Kathās, etc

— दृक्पातः Var, Rājat — दृश f, दृशः

— प्रदर्शनिम् MBh, R — प्रदर्शः — दृशति

f RV 6.3.3, दृशीका RV — प्रतिदर्शनिम् (ifc f आ)

MBh — उपदृश f RV 8.102.15, 9.54.2, उपदृष्टि f L

— आदृष्टि f Dās — संदर्शनिम् R, Sāh —

प्रेक्षितम् MBh, R, etc — वीक्षितम् Kālid, Bhartr

— इक्षितम् Śak 45 a, Prab — विप्रेक्षितम् Mum

— प्रेक्षणा (ifc) Megh — इक्षणम् Kātyśr, Lāṭy,

Kathās, Pañcat, Ratnāv, etc — निरीक्षणम् — उद्दीक्षणम्

MBh, Ragh — विलोकिताम् Sak — अवलोकः BhP,

अवलोकनम् Ragh 10.14, etc.

1 II चक्षस् n RV — दृढ्यः Hariv 8359 ff

— प्रख्या MBh, R, etc — प्रतिचक्षणम्^W AV — प्रतीकम्

RV, Nir — विलोचनपातः Śis — वेष्टः (ifc

f आ, इ).

an angry look रोषदृष्टि f BhP to cast a gracious

1. upon anyone अभिरव्या RV, TS ~~१०/८४४/४~~ — अभिचक्षणम्

अभिचक्षे RV to cast a kind l. upon any one अभिचक्षणम्

अभिचष्टे RV — अभिरण्या RV, TS a gracious l.

अभिरण्या RV 10.112.10 'having a smiling l.' (a hand-

some woman) स्मितदृश f W indication of a feeling ('bhāva)

by l. अनुभावः Kpr, etc the l. of a friend प्रियदर्शनी

Pañcat a l. of displeasure अपहृष्टि f Naish a l.

with favour कृपाहृष्टि f W a malicious l. अदृष्टि,

अदृष्टिका f L a vacant l. निराकार, ^{लेचनम्} Mricch, Sch.

~~before/the~~ before the looks of अवलोक्य loc pl ind (gen)

MBh 1.7902 having the l. directed upon anything दृष्टि

2 I प्रलिभासः Vedāntas, Sāh, प्रतिभासनम् Sāh —

मुरवाकारः R.

2 II निष्काशः MBh — संकाशः (ifc f आ)

AV, etc.

having the look of a pearl मुरवाकार mfn Bhartr.

look vb अवलोक, अवलोकते Sāh, Hit —

इक्ष् cl 1 इक्षते — इप् cl 1 (with prep) also

*) इषते also इषति Dhātup.

to look at attentively समालोक, समालोकयति Pañcar,

Hit (v.l.) to l. at (anything at one's side) परेक्ष् TS,

SB̄r to l. at (from a height) अभिलोक caus RV 6.2.7

to l. about समवलोक, समवलोकयति R — प्रवलोक

प्रवलोकयति R — संवीक्ष् संवीक्षते R, Pañcat

— व्यपेक्ष् व्यपेक्षते R, Ragh — विख्या विख्याति

RV, SB̄r to l. after समन्विष्, समन्विष्यति Bālar —

समन्वीक्ष् ^{SB}r — प्रत्यवेक्ष् प्रत्यवेक्षते (ep. 1

also प्रत्यवेक्षति) MBh, R, etc — पर्यालोच्य ^{caus}

पर्यालोचयति ^{माति} Subh, Vet to 1. around परिलोक परिलोक

R to 1. as प्रतिभास प्रतिभासते (Nom) Rājat

1. at दृष्टिदा (with loc) Śringār 15 — अभिदृश

— प्रतिदृश ^{SB}r — उपदृश ^P MBh — परिदृश

— दृश RV, AV, ^{SB}r, MBh, etc — अक्षितक्षीकृ

(अक्षितक्षीकरोति) Naish — निर्वण् निर्वणयति Mricch,

Kālid, etc — अवलोक cl 10 अवलोकयति MBh, etc —

आलोक ^{caus} आलोकयति MBh, Hariv, Kathās, Ragh, Śak,

etc — समवलोक समवलोकयति R — विलोक caus —

विलोकयति Gobh, MBh, etc — विलोक MBh, Kāv, etc

— आलोक आलोकते Hit, Sāh, Kathās —

आभिवीक्ष आभिवीक्षते (rarely P AitUp) MBh, Mn, etc

— उदीक्ष उदीक्षते — प्रेक्ष प्रेक्षते (ep.

also प्रेक्षति) TS, etc — निरीक्ष निरीक्षते (निरीक्षति)

Var, MBh, Kāv, etc — प्रत्यवेक्ष प्रत्यवेक्षते (ep also

प्रत्यवेक्षति ŚBr — आभिप्रेक्ष MBh, etc — वीक्ष

वीक्षते (ep.also P) ŚBr, etc — समुदीक्ष समुदीक्षते

MBh, Rāncat — समभिप्रेक्ष समभिप्रेक्षते R — अभिप्रेक्ष

MBh, R — समवेक्ष् समवेक्षते (ep. also समवेक्षति)

MBh, R — उदीक्ष् उदीक्षते ŚBr 14.9.1.1, MBh, Mn,

etc — अन्ववेक्ष् — अवेक्ष् अवेक्षते TS, ŚBr,

etc — ईक्ष् cl 1 ईक्षते — उपवीक्ष्

उपवीक्षते R — उत्प्रेक्ष् उत्प्रेक्षते Kād —

अभ्यवेक्ष् अभ्यवेक्षति ŚBr, MBh 2.2686 — उपेक्ष्

उपेक्षते (rarely P) ŚBr, MBh — प्रसमीक्ष् प्रसमीक्षते

Mn, MBh, etc — प्रतीक्ष् प्रतीक्षते (ep also

प्रतीक्षति) AV, KātyŚr — आभिपक्ष् आभिपक्षति RV, etc

— प्रपक्ष् प्रपक्षति (ep also प्रपक्षते) RV, etc

— समनुपश समनुपश्याति, समनुपश्यते MBh, BhP —
 अनुपश्यते

आपश आपश्याति — अनुपश अनुपश्याति, RV,

— आशनिपश आशनिपश्याति RV, ŚBr, Nir
 etc — अनुविपश अनुविपश्याति RV, ŚBr, Nir — सम्पश

सम्पश्याति, सम्पश्यते Mn, MBh, etc — प्रतिपश only

pr P प्रतिपश्याति RV, AV, Br, MBh — पश only pres

पश्यति, पश्यते RV, etc — उक्षीकृ उक्षीकरोति

उक्षीकृ रुते Kālid, Dhūrtas — उपलक्ष उपलक्षयति,

उपलक्षयते ĀsvŚr, ŚāṅkhŚr, MBh, Suśr, etc — समाक्ष

अभिचक्षे
 MBh — अनुचक्ष RV — अभिचक्ष RV, BhP —

अभिचिख्या VS, Gobh — अभ्याचक्ष (acc) BhP —

आचक्ष आचक्षे RV 7.34.10 — चक्ष cl 2 चक्षे

RV, BhP — परिख्या परिख्याति RV, etc —

प्रत्यक्षीकृ MBh, Mṛicch, Kād, etc — विख्या विख्याति

RV, ŚBr — विचक्ष विचक्षे RV, AV, BhP — संकाश

caus संकाशयति AV to l. at attentively समालोक

समालोकयति MBh, Kāv, etc — समुदीक्ष समुदीक्षते R,

amar — संवीक्ष संवीक्षते R, Pañcat to l. at

each other सम्पश सम्पश्यते — संलोक संलोकते

(with उभयतः) AitBr to l. at in astonishment आश्चर्य

Kād to l. attentively at संचक्ष संचक्षे RV, AV,

R, BhP to 1. at thoroughly समीक्ष समीक्षते VS, etc

to 1. at together समुद्दीक्ष समुद्दीक्षते MBh, Pañcat to

1. at well सुदृष्टं कृ to 1. at with indifference प्रतीक्ष

प्रतीक्षते Mn 9.77 to 1. away अपेक्ष AV, SBr to 1.

bad शोभानं कृ to 1. beautiful संशुभ संशोभते TBr,

MBh to 1. between अन्तःपश्च RV to 1. beyond अतिपश्च

RV 1.94.7, AV — विच्छेद caus विच्छेदयति (acc) Mn

8.239 to 1. colselly at विनिवृत्ति (only ind p विनिवृत्त्य)

Sak 5.17¹⁷ to 1. closely at in order to choose समीक्ष
समीक्षते

समीक्षते (two acc) R to 1. closely at in order to समीक्ष

destine for समीक्ष समीक्षते (two acc) R to 1. completely

beyond समुपेक्ष समुपेक्षते (ep. also समुपेक्षति)

MBh, Mricch, Amar to 1. completely over समुपेक्ष समुपेक्षते

(ep. also समुपेक्षति) MBh, Mricch, Amar to 1. down

अवरुया RV 3.47.11 to 1. down upon अवपश् अवपश्यति

(loc) RV, AV 18.4.37 — अवचक्ष अवचक्षे RV —

उपावेक्ष उपावेक्षते ŚBr — पर्यवेक्ष पर्यवेक्षते

KaushUp to 1. far off परापश् परापश्यति AV, TS, ŚBr

to 1. for विचि, विचिकेति, विचिनोति MBh, R, etc

— समान्विष समान्विष्यति Bālar — मागि cl 1, 10

(Dhātup 34.39) मागति, मागयति (ep. also मागते)

MBh, Hariv, R — अपेक्ष — प्रार्थ प्रार्थयते (ep.

also प्रार्थयति) Bhatt — विद् cl 6 विन्दति, विन्दते

RV, etc — व्यपेक्ष व्यपेक्षते R, Ragh to 1. for

anything काङ्. cl 1 काङ्ति ep. also काङ्ते (with dat)

ĀsvŚr, Mn, MBh, R, Bhag, Megh, Suśr to 1. forward to

प्रतीक्ष प्रतीक्षते TS, etc to 1. forwards प्रवलोक प्रवलोक^{यति}

R to 1. hither अभिनिपद्य अभिनिपद्यति RV 3.23.2 to 1.

into अन्तः पश्य RV — दृष्ट (pres forms supplied by

पश्य) Yājñ, Pañc to 1. into space as if at some object

barely visible in the distance आकाशेऽक्षमबन्ध Sak

to 1. like भा cl 2 भाति MBh, Kāv, etc — आभा

आभाति Kathās, MBh, etc — विभा विभाति (with

or without इव or adv in वार) RV, etc — निभाति

MBh 8.3141 — प्रभा प्रभाति (nom with or without इव)

MBh, Kāv, etc — आभास् MBh, Ragh 7.40, etc, Kum,

Kathās — प्रतिभास् प्रतिभासते (nom) Rājat —

अक्ष pass अक्षयते (nom with or without इव) Kāv,

MBh, etc — अक्ष pass अक्षयते Vikr — अभ

cl 1 (Dhātup 18.11) अभते (with इव) — अभ

cl 1 (Dhātup 18.11) इतिभते (with यथा) — संदृश P Ā

RV to 1. on समनुपश समनुपश्यति, समनु ^{MBh, BhP} पश्यते —

RV — पश only pres पश्यति, पश्यते (esp. p) —

आभिकाश intens आभिकाशीति RV, 'SBr 14 —

उपेक्ष उपेक्षते (rarely P) 'SBr, MBh — आगृ cl 2 आगर्ति

W to 1. on (without interfering) प्रेक्ष प्रेक्षते (ep.

also प्रेक्षति) Mn, MBh to 1. out उत्प्रेक्ष ^{उत्प्रेक्षते} Kād

— प्रक्षति AV 10.4.11 to 1. out after अभिप्रपश

(acc) RV 10.113.4 to 1. out for सम्प्रतीक्ष सम्प्रतीक्षते MBh

to 1. over — casu

to 1. over विलो क caus विलोकयति (acc) Mn 8.239

वीक्ष् वीक्षते (ep. also P) VarBrS — परिपश्

परिपश्यति RV, AV to 1. round परिख्या परिख्याति RV,

etc — परीक्ष् परीक्षते SBr, etc to 1. through

आतिपश् RV 1.94.7, AV to 1. to a distance परापश्

परापश्यति AV, TS, SBr to 1. together संलोक संलोकते

AitBr to 1. towards अभीक्ष् Ā (acc) RV 10.121.6

अभ्युदीक्ष् Ā (acc) RV R — अवेक्ष् अवेक्षते TS,

SBr, etc — समन्वीक्ष् SBr — उपवीक्ष् उपवीक्षते

R — निरीक्ष् निरीक्षते (निरीक्षति) Var, MBh, Kāv, etc

— अभिविचक्ष्ण अभिविचक्षे RV 3.55.9, AV 2.10.4 to 1.

towards with joy प्रतिरम् प्रतिरमाति Kāraṇḍ to 1. ugly

शोभात कृ to 1. up उदीक्ष् उदीक्षते to 1. up at समुदीक्ष्

समुदीक्षते R, Amar — प्रत्युदीक्ष् प्रत्युदीक्षते R, B

Bhaṭṭ to 1. up dauntlessly उद्यक् उद्यकति BhP ४

6.16.48 to 1. upon अभिपश् अभिपश्यति RV, etc —

अवपश् अवपश्यते AV 9.4.19 — वीक्ष् वीक्षते

(ep. also P) R — अभ्यवेक्ष् अभ्यवेक्षते ŚBr, MBh 2.

2686 — प्रतिवीक्ष् only ind p प्रतिवीक्ष्य R —

प्रसमीक्ष् प्रसमीक्षते Mn, MBh, etc — अवलोक

cl 10 अवलोकयति MBh, etc — विलोक MBh, Kāv, etc

— आलोक caus आलोकयति MBh, Hariv, Kathās, Ragh, 'Sak,

etc — अवे अवेति 'Sak, Vikr, Bhatt to l. upon

as विशा विजानाति, विजानीते (two acc) Mn, MBh, etc

— अनुपश्यते अनुपश्यति, L MBh, etc — आश्रिणीक्ष

आश्रिणीक्षते (nom) (rarely P AitUp) MBh 15.399 —

सम्पश सम्पश्यति, सम्पश्यते MBh to l. up

perplexedly उच्चक् उच्चकति. L to l. upon one as

आश्रिप्रमन् Ā RV 6.84.1 to l. up ~~st~~ steadfastly

उच्चक् उच्चकति BhP 6.16.48 to l. up to 3 अनुपश्य

RV — उदीक्ष उदीक्षते ऽBr, R to l. up to

(with attention, as a pupil to his teacher who occupies an

elevated seat) उत्प्रेक्ष उत्प्रेक्षते R to l. upwards

उदीक्ष उदीक्षते — ऊर्ध्वदृष्टि f to l. up-

wards with desire उद्दिष्ट P RV 7.33.5 to l. well

after समनुपश्य समनुपश्यति, समनुपश्यते MBh, BhP —

समनुद्दिष्ट to l. well at सम्प्रेक्ष MBh, Kāv, etc.

to be looked at वीक्ष pass वीक्ष्यते .

to cause to look at अवेक्ष caus अवेक्षयति KātyŚr

— समनेक्ष caus समवेक्षयति Kaus — समीक्ष caus

समीक्षयति, समीक्षयते AV, KātyŚr — अवख्या caus

अवख्यापयति ŚBr — अवकाश caus अवकाशयति

ŚBr, KātyŚr to make one look at इक्ष caus इक्षयति

(with acc) ĀsvGr.

to cause to be looked at संख्या caus संख्यापयति

TS, ŚBr. ३३

to keep looking अन्वीक्ष AV, etc.

to look at with the eyes साक्षात्क साक्षात्करोति

Kāthās, Sāh.

looked (at) adj ३ दुष्ट

Mn, MBh, Kāv, etc

विलोकित

उपलक्षित

R, BhT, Paś

etc

वीक्षित

VS, etc

प्राक्षित

उद्दिक्षित

उदीक्षित

प्रसमीक्षित

MBh, Susr

उपेक्षित

badly looked at

उष्पेक्षित

VarBrS 2.23

l. atby an outcaste

पतितेक्षित

' l. at by pupils '

(fresh butter)

काजदशनम्

L

l. at with anevil eye

दुष्ट

W

l. for

अपेक्षित

व्यपेक्षित 1W 1. upon परस्मीक्षित Bh, Susr

व्यवलोकेत Divyāv mutually 1. to व्यपेक्षित

Bh not carefully 1. at अनिर्णयित well 1. at

सम्पेक्षित समीक्षित PārGr, R

' well 1. through ' सुप्रति विद्व (with दृष्टया)

to be 1. at दृश्य Hariv, Kāv, Pur आवलोकनीय

विलोकनीय Hcat, Campak विलोक्य

MarkP अवलोक्य IBh 13.5001, PSarv

नवर्णनीय Sak वीक्षणीय Kāv,

Kathās, वीक्ष्य L, वीक्षितव्य Kathās _____

निरीक्षितव्य Karand _____ प्राक्ष्य Kathās _____

निरीक्ष्य MBh, P, BhP _____ प्रातीक्षणीय

_____ उपाक्षितव्य, उपेक्ष्य Susr, P, Pāncat,

etc ' _____ ' (admitted in the recitation of the Avakāśa

verses) अवकारय KātyŚr difficult to be l. at

दुष्प्रेक्ष, दुष्प्रेक्षणीय, दुष्प्रेक्ष्य MBh, Kāv, etc

_____ दुर्निरीक्ष, दुर्निरीक्षण, दुर्निरीक्ष्य MBh, P, etc

_____ दुष्प्रातिवीक्षणीय, दुष्प्रातिवीक्ष्य MBh, P, not to be l.

at दुरालोक to be l. after अनुसंधातव्य to be l.

for अनुगन्तव्य Pan 6.1.7 Sch _____ अपेक्षणीय

_____ अपेक्षणीय W _____ व्यपेक्ष्य _____

निकृपणीय W very difficult to be l. at

सुदुर्निरीक्षणीय BhP worthy to be l. at विलोकनीय

W _____ अवलोकनीय Lalit .

having looked निरीक्ष्य ind 3, Kathas having l.

at आलोक्य ind p _____ उद्दिश्य ind p

उपेक्ष्य ind p राक्ष्य ind p

EBh 2.2389 प्रसमीक्ष्य ind SvetUp having

1. at with a side glance कटाक्षेप्य ind p BhP 10.36

10 having l. up etc उत्प्रेक्ष्य ind p having l.

up-wards उद्दीक्ष्य ind p .

looking at उपेक्ष्य ind p without l. back -

ward अप्रतीक्षम् ind SBr .

agreeable to look at रससंदृष्ट RV beautiful to

l. at सुप्रतिनक्ष RV .

one who looks स्पश

m DV, AV, VS, स्पशः

Shadvr, In, IBh, Tancat one who l. at वीक्षितृ mfn

(ifc) BhP one who l. on प्रोक्षितृ Hariv one who

l. round विप्रोक्षितृ Iajāt while he l. on

तस्य पश्यतः In .

looker-onउपद्रष्टाm .look here

पश्य, पश्यत

often employed

parenthetically or interjectionally, Wh, Kāv, etc .

looking adj I दार्शिन

ifc R 4.40.48

अवलोकित

Kum 5.49

विलोकित

Kathas.

Catr निरीक्षितनिरीक्ष्यमाण IBh1.7694 इक्ष f(ई) ifc .not looking अप्रपश्यJainUp l. after menनृचक्षस

W 3.53.9.10

l. at दार्शिन ifc

IBh 3.1757, , etc

दर्शिक(acc) IBh 13.5097दर्शिनf(ई)

) Ragh 11.93

दर्शifcअवलोकित

Kathas

विलोकित

Kathas, Satr _____ आलोकन _____ समालोकः

cit, sah, समालोकनम् VarBrS, Rajat _____ निरालोक

(ifc) Bh _____ प्राक्षिन् _____ Bh, R, etc _____

प्रेक्षक _____ f(इका) MBh, R, Hariv _____

निरीक्षक BhP _____ निरीक्षण BhP _____

अवैक्षिन् Pāncat _____ इक्ष्माण Vā, P

_____ प्रेक्षणक Yājñ, प्रेक्षणीक _____

उन्मुख _____ f(ई) Suśr, Megh, Kun, Kathas, Pāncat,

etc — प्रतीक f(आ) (ifc) BhP 1. at

a bride वधूदश AV 1. at (anything) like a

deer मृगप्राक्षिन् Rash 1. at (anything) like a

wolf वृकप्राक्षिन् RV 1. at me मान्यस्य AV 1.

at sacrifice यसानुकाक्षिन् Tr 1. back ward प्रतीक्ष

f(आ) 1. bad दुष्टशीक RV 7.50 1. down

अधोऽवेक्षिन् — अवाङ्मुख f(इ) Bh,

etc — नलमुख f(इ) Rājat —

नलमुख f(इ) 1. downwards नमुञ्ज

KatyŚr, Bḥ, Hariv, Śusr 1. fiercely लेचनपरुष Paś 1.

for प्रतीक्षन् Bḥ, Rājat अपेक्षन्

' दक्षिण ifc Bḥ 1.5559 1. for a reward फल

वेधिन 1. for happiness सुखप्रतीक्ष 1.

for help हविन KitBr 1. forward to प्रतीक्ष

f (आ) Bḥ, Kav, etc (also प्रतीक्षक R) 1.

in displeasure काक्ष Biddh on Pañ 6.3.104, Sch

in Whatt 5.24 1. in a wrong direction विभ्रान्ति Śusr

1. into समात्मानम् Cān 1. into one's own soul

अनादृष्टि 1. like दृष्ट f(इ) —

प्रकाश (ifc) IDh, २, etc — प्रेक्षणीय

(ifc) Megh 1. like Soma सोमचक्षस ७३ 1. like

the expanded white and blue lotus ^(लोकिन) विकसिताकुमुदेन्द्रीवरा ।

IV 1. like water ऋतेपशिस (BRD) Say 1. miser-

ably कृपणवर्ण Das 1. on दत्तदृष्टि (loc)

śak 1.7 (v.1.) Kathās 77.22 — जागरुक् f(आ)

ifc Prasannar 6.2 — निचान्कशिरा RV 1. on all

impartially समदृष्टि Bhṛ, Pājat, Vas 1. on at a

sacrifice यज्ञदक्षि Bh 1. pleased प्रसन्नमुख

1. respectfully towards आशिसम्मुख (आ)

(acc) SBr 1. round on all sides दिग्दक्षिण NW 1.

scornfully काक्ष Siddh on Pan 6.3.10, Sch on Bhatt

5.24 1. steadily अनिमिष Bṛ, etc अनिमेष 1.

straight at यथामुखीन (gen.) Bhatt Pan 5.2.6

1. suppliantly कृपणकाशिन TS 3.4.7.3 1. sweet

मधुसंकाश (आ) 1. through the

worlds (लोकालोकिनि) Śis 1. thus तथारूप f(आ)

Lāṭy 9.12, 10h, etc तथारूपिन् Lāṭy 12.7344

तद्रूप f(आ) HarS 5.19 Jaim 6.5.3, Pāncat,

Pān 7.3.86, Sch 1. to अपेक्षिन् (in comp. rarely gen.

) 1. towards अवेक्षिन् Pāncat ' 1. towards the

road ' (waiting for anyone anxiously) मागवितोकिन्

Kathās 1. up उन्मुख f(इ) Suśr, Neek, Kum,

Kathās, Pāncat, etc उत्पश्य L

अनवाञ्च m(आउ.) f(आनी) n(आक) 1. up

in confusion उद्धावित Kād 1. up perplexed उद्धावित

Kād 1. upwards ऊर्ध्वदिशि — — ऊर्ध्वदिशि

Kathās — — उत्पश्य L 1. well at सम्प्रेक्षक

Hariv not ill 1. अपायकाशिनः VS not 1. about

अनपेक्षमाणः ŚBr — — निराशेक R not 1.

• (comp)

at अपेक्षणः Subh (conj) not 1. backward अप्रतीक्ष

Āpśr strong an 1. well सत्त्वार्णिः Suśr well 1.

रुद्धिः f(Ved रुद्धिः) PV the whole

number of friends l. on i.e. before their very eyes

मित्रतो बन्धुनगस्य .

being looked at निरीक्ष्यमाणः ----- विलोक्य

MarkP worthy of being l. at लोचनीयः .

causing to look at समीक्षणं BhP .

looking n

दृशिनम्

1.116.23, ŚBr 14, ŚāṅkhGr

5.5, 13h, etc

आलोकनम्

(the act of)

विलोकनम्

Kāv, Pur, Śusr

लोकनम्

MW

आलोकः

for looking at

प्रेक्षार्थम्

ind Kavyād 1. about

संवीक्षणम्

Kāśikh

अपेक्षा

1. aboutthoroughly

समीक्षणम्

ŚrS

1. after

प्रत्यवेक्षणम्

Kām, Kull,

प्रत्यवेक्षा

Rajat

वेक्षणम्

In १०.

11 (v.1.

वेक्षणे)

अन्ववेक्षणम्

13h

इक्षणम्

Mn 1. at

विलोकनम्

Kāv, Kath-

as

अवलोकः

Kikr, Śis 9.71, Sāh

अवलोकितम्

L

वीक्षणम्

(ifc f आ)

ŚrS, Bh, etc

निरीक्षणम्

अवेक्षणम्

Gaut, Sāh

निरीक्षा

संवीक्षणम्

Kāsikh

पुक्ष

ind p Bh 2.2389

प्रतीक्षणम्

RV

निर्वर्णनम्

L

उन्मेषः

दश

III

प्रतिचक्षणम्

RV, BhP

प्रतिदर्शः Śāṅkṣr, प्रतिदर्शनम् R

प्रत्यक्षीकरणम् Mn, Kull 1. at a dance नृत्येक्षणम्

1. at again प्रतिसमीक्षणम् BbP 1. at (a perfor-

mance) प्रेक्षणम् GrS, Mn, BbP act of 1. at that which

is not yet come अनागतावेक्षणम् the act of 1. at the

sun सूयावेक्षणम् 1. at thoroughly समीक्षणम्

GrS 1. at without interest उपप्रेक्षणम् BbP 1.

downwards : (a hog) लोकेक्षणः L 1. for परिमाणम्

(en) Bb, R विलोचनम् Śāṅg, Camak

अपेक्षा

व्यपेक्षणम् W

अपेक्षा

Bhṛ, Kathās

1. into

उत्प्रेक्षणम्

निरूपणम्

Sarva

1. like

आभासः

i^c

Gaut, Sāh, etc

' _____ '

(appearance of)

अवलोकनम्

(in comp) Bhṛ

संकाशः

(i^c)

the act of 1.

on all equally

समदृष्टि

f Kathās

1. on all (things

or men) with equal eyes

समदर्शन

(also with सबन्ध,

सन्निधिम्

) mfn i^c Bh, Kav, Pur

1. on (at a perfor-

mance) प्रेक्षा Bh, 2, Bh (often ifc) 1. round

अपेक्षा — निप्रेक्षणम् 1. round in all

directions (from fear etc) दिक्प्रेक्षणम् Sāh the

act of 1. stead fastly संदर्शनम् Vir, Kātyār, Bh,

etc 1. to प्रतीक्षणम् BhP the act of 1. to every

quarter दिग्दर्शनम् Bh 1. tower s अवेशनम्

Gaut, Sāh the act of 1. up उदीक्षणम् — उदीक्षणम्

L , उदीक्षा BhP the 1. up eagerly for clouds (said of

peacocks) मेघौन्मुखम् Pajat 1. upon अवलोकः

Vikr, Śis 9.71, Śāh — प्रतिवीक्षणम् (the act

of) l. upwards उद्दीक्षणम् (the act of) l. well at

सम्प्रेक्षणम् not l. at अवीक्षणम् l. —

अनीक्षणम् without l. at अनवेक्षितम् ind

Gobh .

the case sing to look at उन्मुखीकरणम्, उन्मुखीकारः

Daś, Śāh .

looking — glass

आदर्शः

दर्श, दर्शक, दर्शक,

E, etc

—

पितृचम्पकः

cal

—

मकुरः

L

—

सम्मुखिन

n L .

a looking-glass consisting of jewels

रत्नदर्शकः

Pancar .

look-out place

उदकः

MBh .

loom n

वेमः

MBh

वेमन्

n

वेमन्

m L

आवापनम्

तन्तु बागदण्डः

4.149, Sch (v. .)

(?)

कवि

n 4.57

तन्त्रम्

(Pan 7.2.9, Kās) Pan 5.2.70 .

fresh from the loom

निष्प्रवाणि

mfn Paś, Pañ

5.4.160 , निष्प्रवाणि , निष्प्रवाण

(L) having agood l.

सुवेम

mfn (आ-) n th recently from the l.

तन्त्रक

mfn Pañ 5.2.70 a weaver's l. वापदण्डः

L

—

वापदण्डः

L

—

सूत्रमन्त्रम्

L (prob

woven on a good l.

सुवेम

mfn (आ-) n th .

loon

बल्लरः

(used mostly in the Voc.) Hit .

loop n

शिक्यक

(prob) n

शिक्य

—

काचः

L .

having a loop (for pulling anything through)सरन्ध्रmfn Apast Fray having a l. on boiler

sides (as a rope) उभयतः पाश mfn Sarvad having

only one l. काष्ठ m(आ)n Pāncat a kind of l.

made of rope and suspended from either end of a pole to

receive a load शिख्यम् (L also आ f) AV, etc

a kind of l. made of rope and suspended from either end of a

yoke to receive a load शिख्यम् (L also आ f) AV,

etc suspended in a l. काचित् mfn L — शिख्योद्ग

mfn SBr suspended in a l. made of cord etc शिख्येन

mfn L suspended in the l. of a yoke शिख्य mfn n 16 5. Sch 34

' loop-holder ' (the hook or eye at each end of a

pole or beam which bear 5th looped cord for holding the

strings of a balance) शिखराधारः

W.

loop-hole n गलाक्षकः BSh 1.5003, Kricch, WarBrC,

etc BSh 13.976, Kathās, गलाक्षक — गलाक्षकः

(Kas on Pan 5.4.76 & 6.1.22) B, Warb, Km etc (ifc

गलाक्षक BSh 11.93) — गृहाक्षकः L —

वातायनम्

Kāv, Kathās

आकाशजननी

SantiP 2638.

प्रच्छन्नम्

L .

loose adj I

शिशिल

f(आ) TS, etc

शैथिल्य

Lalit

रत्न

Bh,

Kāv, etc

विस्तृत

Ragh, Pratāp

विस्तारित

BhP 1.

II

आदि

f(आ) Kathās, Megh, Pāncat, etc

— आरुद्रस्त MBh — उत्सूत्र L — चर

f(आ) (. पचादि) MBh, etc — चलाचल

1.164.48, 5.42.11, Mit — निमुच AV 4.3.6

— प्रयुत — प्रपथ L — (as a

garment) फुल्ल f(आ) (Pan 7.4.89, 8.2.55) Eriech

— विप्रकीर्ण E — विरल f(आ) MBh,

Kav, etc — शिथिर f(आ) RV, AV, Br —

(applied to a faulty bandage) व्यामोजिम Susr —

(as a bandage) सोच्छास Susr .

not loose आशियर MaitrS, आशियत् f(आ)

SBr to be 1. रत्थ cl 1 रत्थति Bhⁿ, रत्थ

caus रत्थयति Dhātup 35.18 — रत्थ cl 1

रत्थते Susr 2.15.5, रत्थ to become 1. विश्वत्थ

Bhⁿ, Pancar — आरत्थ आरत्थते Bhⁿ 5.5.9

— विश्व cl 1 Dhātup — शथ, शन्थ

caus शथयते — शथ, शन्थ cl 9 (Dhātup

31.39) शथति PV — प्रमुच pass प्रमुच्यते

SB̄r, IBh — भिद्य् Pass भिद्यते MundUp, Kāv

— प्राशिशिलीभूत Suśr — (as hair) विस्रंस

विस्रंसते (ep. also २) Br, Up, Hariv, Pañcar

becoming 1. सुस्रंस At — संसिन Kāv —

(as a girdle) उच्छ्रंसनम् Mālatīm — विसरणम्

Suśr — सम्भेदः Suśr to cause to 1. भुव्

caus मोचयति (with two acc) Megh, Bhatt to cause

to let 1. सृज् caus सजयति, सजयते Br, etc cover-

ed with a l. stone (as a well) एकथडि। ल Varyogay

easily letting l. सुलभ W 8.49.6 a form

of array l. on open order of troops) असंहतः

Kām to get l. निष्विद निष्विदति Kāth to

get l. from संस cl 1 (Dhātup 18.15) संसते

(ep. and n c also संसति) (abl) W3, etc having l.

hair विकेश f(आ) IV a little l. दरश्चित्थ

Cit 12.12 a l. argument. व्यधिकरणम् l. array

असंहतव्यूहः 1. articulation of the bones चतुसंधि-

m Susr 1. conduct अनवस्था (es.) 1. earth पुरीषम्

VB, TB, SBr, GrGrS the 1. earth of the sacrificial ground

वेदि पुरीषः AsvGr a 1. fastening शिथिलम्

MB 1. in conduct अनवस्थित a 1. tooth चतुर्दन्तः

W made 1. शिथिलीकृत MBh, Kav, etc to

make 1. on all sides पर्यामुच पर्यामुच्चति

Sāṅkhyak, Sch making 1. चालनम् MBh 5.2651, 16.267,

R 7.16.26, Susr, Pāṇcat, Bhartr not becoming 1. अशथित

RV 10.94.11 not letting l. a sacrificial victim

अनुत्सृष्ट ĀsvGr one who has l. hair विधितस्रुक्

f(आ) RV one whose hair band has become l.

विस्त्रंसित केशबन्धन BhP setting l. निमोक्:

L very l. प्रक्षिथित f(आ) Hariv, Kāv, Susr

— सुक्षिथित, सुक्षिथितकृत — Madr —

परिक्षिथित Jatakam — प्रक्षथ

Das who e tresses of hair have become l. अवकीर्ण-

जटाभार Das .

to become loose

एतथाय

Nom

एतथायते

IBh

श्रथय

Nom

श्रथयति

to

make 1.

शिशिलय

Nom

शिशिलयति

Sak

शिशिलीकृ शिशिलीकरोति, शिशिलीकृ कते

IBh, Kav, etc

एतथीकृ

एतथीकरोति

Amar

rendered very 1.

प्रशिशिलीकृत

Pitus .

loose vbअनुविसृंसcausअनुविसृंसयाति

SBr

— निर्भिद् निर्भिन्नति

(with ग्रन्थिम्)

BhP

— प्रचृत् प्रचृत्ति

AV, ĀsvŚr

— प्रमुच प्रमुञ्चति, प्रमुञ्चते

RV, ŚBr, KātyŚr,

ChUp

— मुच

cl 1

(whatup 28.136) मुञ्चति, +

मुञ्चते

IV, etc

— विनिमुज विनिमुडे

(rarely विनि-

मुनक्ति) MBh

— विराध् विराधयति

AV, ChUp .

to loose one's self fromअपमुज अपमुडे

(abl) ŚBr .

to loose विपाशय Nom (only Pass व्यपाशन्त) १

Nir — विमुञ्च Pass विमुञ्चे (instr)

MBh, Kav, etc .

to be loosed मुच Pass मुच्यते (ep. १५३)

also मुच्यति) RV, etc .

loosed adj शिथिलित Kav — गलित

Megh 45, Śis 9.75, Bh 1.13, etc — निमुक्त Bh,

Kav, etc — मुक्त हेस्त f(आ) 12 .

not loosed अमुक्त .

having loosed मुक्तवा ind 3Pr, etc .

' loose-haired ' (having the hair dishevelled or

hanging down) मुक्तकेश mf(आ इ)n Mn, MBh,

R, etc मुक्तमूर्धज mf(आ)n MBh, R, BhP .

loosely शिथिलम् ind Path .

not loosely अपरिश्रुतम् ind ttarar hanging

1. श्रुतम् mf Kum 1. compressed शिथिल -

-पीडित mf Susr 1. possessed शिथिल

mf (आ) n W — शिथिलपीडित . mf Susr 1.

retained शिथिल mf (आ) n W .

loosen vb I शिथिलय Nom शिथिलयति

Śak — शिथिलीकृ शिथिलीं करोति, शिथिलीकुरुते

MBh, Kav, etc — श्लथ caus श्लथयति Śis —

निमुच निमुञ्चति RV, etc — मुच

caus विभोचयति Śak — प्रमुच प्रमुञ्चति,

प्रमुञ्चते RV, ŚBr, KatyŚr, ChUp — विप्रमुच

विप्रमुञ्चति MBh — व्यप्रमुच व्यप्रमुञ्चति

R — प्रमुच caus प्रभोचयति Tagh, Sch

परिमुच्य ^{Pass} परिमुच्यते, etc, परिमुच्यते

अवमुच्य ^{AV 8.2.2} मोक्ष cl

10 (Dhatup 33.57) मोक्षयति ^{Susr} .

II अपनह ^{MBh 3.13309} अवतत

अवततनाति ^{DV, AV, SBr} अवशाय ^{caus}

व 1.24.15 अवरो अवस्यति ^{DV 6.74.2}

7.20.4, TS, SBr आरुज आरुजति

उत्कल उत्कलयति ^{caus} उद्यु

उद्भवावयाति LitBr — उद्भूय् caus उद्भूयमानि

BhP 4.22.39 — उद्भूय् उद्ग्रथनाति or उद्ग्रथति

ThP — गात्रय Nom गात्रयते Thātup 35.82

(Top) — व्यु caus P IV 1.168.6 — निष्प्रिव्

निष्प्रिवदति Kath — निष्प्रुत् LitBr —

नीरी नीरिजाति, नीरिजाते RV 1.161.7 —

प्रचृत प्रचृतति IV, kṣvṛ — भिद्

cl 7 (Thātup 19.2) भिनति, भिन्ते cl 1 भेदति

Bh, Kāv, etc — विचत् caus विचात्मानि 10th

usr

— विचृत् विचृताति

RV, AV, VS, Kauś

— विभिद् विभिनक्ति, विभिनते

Hariv, BhP

— निशथ् caus विशथयति RV, AV —निशम्भ् caus विशम्भयति Laty —शथ्, शन्थ् caus शथयति, शथयते RV,Vitr — संस caus संसयति RV, T, etc

— समुत्क्षिप् समुत्क्षिपति, समुत्क्षिपते R.

III कत्र cl 10 कत्रयति Dhātup 35.60

(hair) विहन् विहन्ति

Pan 3.1.21, Tch .

to loosen entirely सम्प्रमुच सम्प्रमुच्यति,

सम्प्रमुच्यते 'anlkhBr' to l. from निमुच caus

निमोचयति (abl) Hariv — अपाधा KaushBr

to l. one's own (bonds etc) क्षथ, क्षथ

cl 9 ३ ॥ to l. one's self from उच्चात्

उच्चाकति Bh⁷, Hariv, Bagh, Sak, etc .to be loosened गान्त्रय Nom गान्त्रयते 'hatup

35. (Top) — प्रकम्प प्रकम्पते

'usr

— विशिष्टम् विशिष्टयति, विशिष्टयते

Bhatt, Kathas — शथ्, शन्थ cl 9 (Dhātup

31.39) शश्नाति RV .

to be loosened भिद्य Pass भिद्यते Mund p, Kav

— प्रमुच Pass प्रमुच्यते ŚBr, MBh to be l. one's

self from अपमुज् अपमुड् (abl.) ŚBr .

loosened adj I शिथिलित Kav _____

शिथिलीभूत Kathās, Susr _____ शिथिलीकृत

MBh, Kav, etc .

II उच्छ्वासित Megh _____ उत्कलित BhP

_____ उद्ग्रथित _____ उद्ग्रन्थ Ragh 16.67 (ed.

Calc) _____ उद्गत Prasannar _____ प्रमुक्त

MBh, R _____ भिन्न MBh, Kav, etc _____ मुक्त

MBh, Kav, etc _____ निच्युत RV, AV _____ निच्युत

2.17.3 — विप्रमुक्त — विमोचित —

विश्लिष्ट Ragh — विश्लेषिन् Ragh —

विसंहत Susr (v.l. विसंहिता) —

विसंश्रित Kav, Kathās, etc — विस्रत

IV, etc — शान्धित (only L) —

समुब्बध्य ThI — संश्रित Uttara —

स्त्रस्त R, Kalid, etc .

not loosened आविमुक्त SBr — अश्रित

IV 10.94.11 to become 1. शिशिलीभू शिशिलीभवति

Kav, Kathas greatly 1. प्रशियलिकृत Pitus having

1. garments विस्त्रस्तनसन Kathas having the

band 1. विगतितबन्ध Vikr not 1. on the left

संयाशून्य Katyār one whose tuft of hair has been

1. निमित्तस्तुप AV to be 1. चाल्य Cusr 6.15.15

— विस्त्रस्य TS not to be 1. अविमोक्ष्य

AV 6.63.1 — अविचृत्य VS 12.65, अविचृत्य

TS 4 to be 1. by untwisting निष्कृत्य TS, Kath, Āpsr,

etc difficult to be l. दुभङ्गः_{२१} Hariv having the

bow-sinew l. उज्ज्व BrArUp, KātyŚr .

looseness n शिथिलत्वम्, शिथिलता Hariv,

Kāv, Pañcat — शैथिल्यम् Hariv, , etc —

शिथिलम् — श्लथत्वम् Sāh —

शैथिल्यम् W — श्रन्थः (only l.) .

looseness of character

अनवस्थिति f l. of

conduct

अनवस्थानम् l. (of texture) वैरलम्

l. of the teeth

दन्तचातः Suśr 4.39 — चातः

Sur 66.5, Sch l. of the teeth through external injury

दन्तवैदग्ध्यः

Suśr 1.11, 2.16, 4.22 .

loosening adj

विमोचन f(ई) RV, etc

(the bowels)

भेदन

Susr, ŚārngS

(the

faeces)

भेदन

ŚārngS .

loosening (the act of) n

क्षिथिलीकरणम् Sarvad

अवमोचनम्

उत्सर्गः

ŚBr, KātyŚr,

Pārśr, Bh, etc

रेकः

Bhpr

विद्युत्तनम्

agh

विद्युत्

f RV 9.84.2

निप्रमोक्षः

ChUp, Sarvad — विमोक्षणम् VarB: — विशम्भः

(ifc f आ) Trāt — विश्लेषः Kathās, Susr

— विस्रंसनम् Cit — शयनम् (only L)

— शब्धः (only L) — शब्धनम् (only L)

— स्रंसनम् Naish, Sch .

not loosening अमोचनम् L the l. of snow

हिमशब्धः Pan, Vop ' l. of the feces ' (diarrhoea)

शकृत्भेदः Susr right l. सुनिमुच् f SrS a slight

1. of the bowstring

मुष्टिमान्द्यम्

L unfastening and

1. उन्मेचनप्रमेचने

n du. AV 5.30.2 -4 .

looser n निमेक्षितृ m 12h .

one who looses

मेक्षक

mfn Mn .

loosing n मोक्षः (ifc f आ) Negh _____

मोक्षणम् Pañcat .

the being loosened निमोक्षः Pañcat .

lopped adj मुण्डित Kav, Hit _____ (as a tree)

मुण्ड f(आ) Negh _____ लून Negh, Kav, etc

the lopped stem of a tree मुण्डकः L the l.

trunk मुण्डकः L .

lopping (of trees) विशोधनम्

VarBrS .

an instrument for lopping foliage पत्ताझातनः

L .

loquacious adj I

बहुजल्प

Śārng

बहुजल्प Śārng

— मुखचपल

f(आ)

Var

— मुखर

f(आ) Māv, Māthās

सुमुख

L .

II वादयितुम्

Un

— बहुवाक्यवाच

L

भाषिन

(mostly ifc) Mh, Kav, etc —

वक्तु

—

वक्तु

L

—

वचवक्तु

In 3.81

—

वाग्मिन

L

—

(said of bees)

मुरवर

f(आ)

—

said

(said of birds)

मुरवर

f(आ) .

a loquacious woman

विभावरी

L

very l.

अतिवक्तु .

loquaciousness n

वाचकता

वाचकत्वम्

Pancar .

loquacity n

वाचाकता

Kav. Phor, Vichh

वाचाकत्वम्

बहुवितम्

L .

lord n I प्रभु m — विभु or (Ved)

विभु m MBh, Kāv, etc — (?) प्रभूति f

RV 8.41.1 — पति m RV, etc — पाति n

Un 5.5, Ach, पति — इश्वरः, इश्वरी m, f Br,

Hit Br, Kum, Hit, etc — इश mfn Mn, f Br, MBh, Kum,

etc — इश m VS, etc — नामकः m Bh, Kāv,

etc — नाथः (often ifc esp. in names of gods

and men e.g. गोविन्दनाथ, जगन्नाथ etc) .

II अधिष्ठित m RV 10.92.14 — अयः

Maich, Pan 3.1.103 — आवि, m L — इनः

— इयं mfn W, — कारः (ifc) L

— (baron) डामरः Rājat — (knight)

डामरः ājat — दम्पति — देवश्रुतः

L — धावः Mariv, 14592 — नमतः L —

निपः L — नियोक्त M Ragh — नियोग्यः

Vop — भट्टः Rājat, Vet, etc — भरण्डः

mn 1.126, Sch — भरु mn 1.7, Sch, भर्तृ ,

Br, etc — महोदयः L — भानु m L —

रथो mfn (subst.) — वि वाशिन mfn , , ,

Br, etc — वृषन् m (ifc) Rajat — समाप्ताकः

(?) L — सूरि m RV .

appearing as lord विशंसस्थ mfn SvetUp a bad

1. कुप्रभु m Kathās 59.69 — किम्प्रभु m Hit

belonging to the 1. of the day आहस्पत्य mfn MantraBr,

Gobh to be l. of प्रज्ञास् प्रज्ञास्ति (or. also A)

दे (acc. with or without आधि) 'er, m, 'Bh, etc

to be l. of anything इन्व cl 6 इन्वति, इन् cl 8 इनेति

I, W, IV, V, thatup, 'ir to be l. over अभिपत्त

अभिपत्त्यते (acc.) W 8.102.9 ' Candis l. ' (Give)

चण्डीपति in Year 2.35 चण्डीशः W 4.5.17,

Balar 3.7.9, Naish चण्डीखरः Wgh 13 coming from a

mighty l. खर mf(इ)n IBh, BhP, Kathās, etc

containing the l. in herself आधिपतिवती Waitrip

derived from a l. स्वामिमूल mfn Garuda as the l. of

birds गरुडेशानः 7.38 a good l. सुस्वामिन m

Subh — सत्पति m PrasUp, BhP gracious l.

भगः (ifc f आ, इ & बहुवादि) m,

AV. a great l. भट्टारकः Inscr, Vet, Hit, etc ' — '

(W. of Śiva) मेहेशः Can, मेहेशानः, मेहेशित

m Cat — मेहेश्वरः Svet, Bh, etc ' great l.

of creatures ' (W. of Vishnu) महाप्रजापति m Bh,

Vishn (a woman) having a good l. सुपत्नी m, Bh, etc,

etc having a heroic l. इरपत्नी RV having a l.

सनाथ nfn L — सेन nfn Vas having a

l. in पतिमती Pat having a powerful l. दंसुपत्नी

4.19.7 & 6.3.7 having a strong l. वृषपत्नी RV having

a woman as l. स्त्रीनाथ nfn having no l. विनाथ

mf (आ) n R — निःस्वामिका Kathas having

the name of 'great l.' (highly distinguished or eminent)

महेश्वर Buddh having Varuna as l. वरुणेश

mfn having Yana for l. यमदेवत mfn VarBr3 ' the high-

est l. ' (H. of Brahma or Vishnu) परेशः For the l.

among वृषभः (in later language mostly ifc or with

gen.) IV, etc l. among birds पक्षिसिंहः L पक्षिरक्षामिन्

m Kit ' l. among poets ' (H. of a poet) कवीश्वरः

l. in heaven दिवीशः, दृवीशः n pl. West 1.6

a l. of स्वामिन् m (gen. loc. or com) in, 13h, etc

— सिंहः (ifc) the l. of a district मण्डलाधिपः

Kam, मण्डलाधीशः Pañcar the l. of a family कुलेश्वरः

L the l. of a house भवनस्वामिन् m Hcat,

भवनाधीशः m. pl. L शाखापति m AV

the l. of a hundred शतपति m Br ' l. of a kingdom

(a sovrein) राष्ट्रपति m Br, 12th l. of a sacred

text मन्त्रपति m TAr l. of a servant named Pacu

पद्मपति m RTL 89 the l. of all सेवेश्वरः

KaushUp, Pañcar — सेवेश्वरः NrisUp, BhP, Pañcar

the l. of all around परिपति m RV, VS the l. of

all beings भूताधिपति m ŚBr ' l. of animals ' (N.

of the later Rudra Śiva) पशुपति m RV, etc

the l. of austerities तपस्पति m VS 5.6 & 40,

PhP 4.24.14 ' l. of beasts ' (the lion) मृगप्रभु

m Kathas _____ (a lion) मृगेश्वरः VarPr3 ' l. of

beings ' (N. of Śiva) भूतभट्ट m Rājāt, भूतभेदेश्वरः

, भूतराज m BhP _____ (N. of Śiva) भूतनाथः

Ragh, Cand _____ (N. of Brahma or Krishna) भूतेशः

10h ' 1. of Benares ' (N. of a man) काशीनाथः L

1. of Bhāgīrathī 1. of Cāmrā भागीरथीनाथः,

भागीरथीवल्लभः Balar ' 1. of birth ' (Śiva)

जन्माधिपः the 1. of booty (said of Agni) वाजपति

in W, 10, Grāh ' 1. of breath ' (N. of a Varut) प्राणेशः

Hājñ, Sch' 1. of campā ' (Karna) चम्पेशः L ' 1. of

cattle ' (N. of Śiva) पशुनाथः L ' 1. of creatures '

(N. of Brahma or Manu) प्रजानाथः Arab ' l. of cows '

(Krishna) गोस्वामिन् m ' l. of creatures ' प्रजापति

m RV, etc ' _____ ' (N. of Savitri, Som, Agni, Indra, etc)

प्रजापति m RV, AV. _____ सस्वपति m BhP ' l.

of Dakshināsa ' (Yama) दक्षिणाशापति m Nemac ' l. of

dancers ' (N. of life) मृत्युदेवः ' l. of death

अनाकः AV, etc the l. of Dhara i.e king Phaja

धारेदेवः Cat ' l. of Dhāraka (N. of

(Krishna) गजानाथः BTL a l. of elephants गजपति

m Sinhās a l. of everything सर्वपाति m ' l. of evil

beings ' (H. of Brahmā or Krishna) भूतेशः धर्म

भूतेश्वरः Arab, Rajat l. of flowing waters नदीपाति

m ' l. of ^{fluids} quicksilver (रसेश्वरः) the l.

of food अन्नपाति m l. of friend's मित्रपाति m

l. of friendship मित्रपाति m ' l. of Gauri ' m

(Siva) गौरीनाथः Chartr 3.87, गौरीपाति m Kathās

गौरिभर्तृ m l. of Girijā गिरिजाधरः Kathās

52.403, गिरिजापाति m Kathās, 7.19. 107 गिरिजाप्रियः

Shankar 1.40 ' l. of gods ' (H. of Indra) देवपति

m 13h, the l. of heaven स्वः पति m 13h _____

(applied to Agni and the Maruts) स्वर्ण m 13h _____

(applied to Agni, the sun, Pona etc) स्वर्णरः m 13h l. of

help (applied to Indra and the Asvins) इचीपति m

m, 13h ' l. of herbs ' (the moon) ओषधिपति m

is, rad, etc, ओषधीशः L _____ (the moon)

ओषधिपति m 13h l. of horses (said of Indra)

अखनपति

m W. 21.3 (voc) MS 16.21 '1.

of illusion ' (N. of Vishnu) मायापति m Pancar' the l. of justice ' (N. of yama) धर्मेश्वरः IDh,

धर्मेशः , धर्मेश्वरः

Skanda P l. of kindred

बन्धुपति

m S. अखनपत्यादि a l. of kings

राजेन्द्रः

IDh, P, etc _____ (N. of Vishnu)

राजरत्नामिन्

m Rajat ' l. of knowledge ' (N. ofSiva) विद्येशः Sivas ' l. of Lakshmi (a king or prince)

लक्ष्मीपति

m Mir, (N. of Vishnu) लक्ष्मीपतिः ^{शः} top

_____ (N. of Vishnu) लक्ष्मीनाथः Dh ' l. of law

and right ' (N. of a Budh) धर्मस्वामिन m ' l. of

life ' (a husband) प्राणेशः Sāh _____ (a husband

lover) प्राणेश्वरः Dh, Kā, Mit _____ (a husband,

lover) प्राणनाथः (life f आ) near l. of light

स्वपाति

mfn RV ' l. of magical power ' (N. of

(iva) सिद्धेश्वरः Kathas ' l. of male and female

rivers ' (N. of Sivahu) नदमदीपति m Variv l. of

men मनु m L, - प्रजापति ' l. of men ' (king)

नरेशः , नरेश्वरः MBh _____ (a king)

पुरुषेन्द्रः _____ (king prince) नराधिपः

in, h, etc नराधिपति m , var _____ (king,

prince , Sovereign) नृपति m R, etc, नृभर्तृ _____

var _____ (l. of āma) पुरुषपति m R _____

(a prince , king) मनुजेश्वरः Wash _____ (a prince

king) मनुजनाथः as, मनुजपति m R, etc _____

(prince, king) नृधीशः Vagbh 1. of mighty (applied

to Indra and the Asvins) इन्दीपति m 37, 47 1. of

Mithila विदेहपति 1. of monkeys (N. of Vishnu)

कपीन्द्रः BSh 13.7002 1. of mountains (the

Himalaya) अद्रिपति m (N. of Himalaya)

शालेशः (the Vimalya) अद्रिन्द्रः, अद्रिशीः

1. of night (the moon) रजनीपति m Kathās

रजनीशः Year, रजनीभुजङ्गः Srikanth

(the moon) शर्वरीपति m L ' l. of Wishadha ' (N. of

Kala) निषधाधिपः , निषधाधिपति , निषधेन्द्रः , निषधेश्वरः

m Lh, etc ' l. of observances ' (N. of Śiva) श्रुतेशः

m Lh ' l. of obstacles ' (N. of Gaṇeśa) विघ्नपति m

Karand , विघ्नाधिपः Cat, विघ्नेशः BhP, Kathās,

विघ्नेशानः L, विघ्नेश्वरः Kathās a l. paramount

नाभि m L (= मुख्यराज) ' l. of Pārvatī '

(N. of several men) पार्वतीनाथः Cat, पार्वतीश्वरः

Kathās 52.403, गिरिजापति

गिरिजाध्वः

Kathās 7.59. 107 ' 1. of Paulomī

(N. of Indra) पात्राम्नापति

m Bham, पात्राम्नापति

L a 1. of people लोकपति

m Bham, 1. of pious

works (as sacrifice) ऋतस्यपति (voc) W 8.20.21

' 1. of Visacas ' (N. of Śiva) पिशाचपति m Kav

1. of place स्थानपति, स्थानाधिपति m Inscr ' 1. of

pranathas ' (N. of Śiva) प्रमथनाथः rad, प्रमथपतिः

L ' 1. of purity ' (fire) शुचिपति m Cal ' 1. of

Rādha (N. of Krishna) राधेशः , राधेश्वरः Pancar

l. of rain इन्द्रः , IV, 3Br, 1n, 10th R, etc ' l. of

Vara (N. of Vishnu) रमाधिपः Cat, रमानाथः

10th ' the l. of rays ' (the sun) विरुणपति m VarBr

l. of relations बन्धुपति m s अश्वपत्यादि

' l. of religious observances ' (N. of Agni) व्रतपति

m the l. of reward (said of Agni) वाजपति 17, 18,

r-GrS ' l. of rings ' (the ruler of a country, sovereign)

मण्डलीशः Śringar, मण्डलीशः Bajat, मण्डलीश्वरः

Year 1. of rivers सरित्पति m Kāv, Kathas, ThP

' ____ ' (the ocean) सरित्पति ____ (the

ocean) नदीभर्तु m Śis, नदीराजः ____ (the

ocean) नदीनः Kathas, नदीनाथः Kāv ____ (the

ocean) निष्ठागापति m Śis 1. of sacrific मेधपति

m, मेधपति m (RV) TBr ' ____ ' (N. of

Brahman) यज्ञर-वामिन् m Kathas ____ (N. of Vishnu)

यज्ञेश्वरः

Vāyup

यज्ञेशः

Mahidh

(applied to anyone who institutes and bears the expense of a

sacrifice) यज्ञपति m RV, Br. ŚrS ' l. of Śakti '(N. of Śiva) वाक्पतिनाथः Mālatīm ' l. of Śataparvā '(the planet Venus) वातपर्वेशः L ' l. of science ' (N.of Śiva) विद्यामहेश्वरः Śivag ' l. of the 7 Dvīpas '(the lord of the whole earth) सप्तद्वीपपति m RV a l.of speech वाक्पति m VS, Kath, etc ' _____ ' (N. of

Brīhas-patē) वागधिपः Kir _____ (N. of divine

being) वायस्पति m AV, etc l. of spells

विद्याराजः Buddh ' l. of spirits ' (N. of spirits)

भूतभर्तृ m ājat, भूतमहेश्वरः n, भूतराज

m BhP ' l. of Śrī (N. of Vishnu) श्रीशः Prasāṅg

l. of strength बलपति m Br ' l. of terror ' (N.

of Vishnu) भैरवशः ^{११} ' l. of the apes ' (N. of Sugrīva)

कपीश्वरः Kāpitp l. of the Bāhikas बाह्यीकेशः ^{११}

R 1. of the battle आजिपति m RV 8.54.6 (voc)

' 1. of the bearth ' (a lion) मृगपति m Hariv,

BhP, etc ' 1. of the Brringins ' (N. of Śiva) भृङ्गेशः

Cat 1. of the Blest सिद्धेशः, सिद्धेश्वरः Bh?

' 1. of the bull ' (N. of Śiva) वृषपति m L ' 1.

of the chiefs of the gods ' (N. of Śiva) देवदेवेशः

Th 1.8123 ' 1. of the cowherdesses ' (Krishna) गोपीनाथः

' 1. of the dead ' (N. of Yama) मृतनाथः Balar,

प्रेतपति

m MarkP, प्रेतराजः R ' 1. of thedeparted ' (V. of Yama) प्रेतभर्तृ m 'is, प्रेतराज(I), प्रेतराज Maish 1. of the earth वसुधापतिm (R, Rajat, Inscr) _____ पार्थिवः Mn, MBh,etc ' _____ ' (a king) क्षितिपति m Val, V, Pagh,

Kathas _____ (a king) क्षितीश्वरः Maish 3.9, 11.1,

Bh 3.13.9 _____ (a king) क्षितीन्द्रः Year _____

(a king) क्षितिनाथः I, क्षितिभर्तृ m Maish 3.9.

22 _____ (a king) रक्षित्याधिपः VarBr 11.1 _____

रक्षितिक्षमावृषन् _____ m _____ (a king) दुर्वीपति

n Naish, Rajat _____ (a king) विश्वम्भराधिपः (15),

विश्वम्भराधीश्वरः (15) ' _____ ' (prince, king,

Sovereign) पृथ्वीशः MTh ' _____ ' (a king)

अवनिपः VarBr3, अवनिपति m Bagh 10.37,

Pancat ' _____ ' (a king) अवनीशः, अवनीश्वरः

VarBr3 ' _____ ' (a king) क्षमापति m Rajat 5.

126 ' 1. on the east ' (N. of India) प्राचीपति m L

good | सत्यति m MW ' l. of the heart ' (N. of

Visnu) मनःपति m Pancar ' l. of the heaven ' (N.

of five) शोभादिपः Heat the l. of the highest

1. परेशीशः MBh the l. of the house (the Asvius)

दम्पति m RV 1.2.39.2 , 5.8 _____ (Agni)

दम्पति m RV 1, 2.39.2, 5.8 _____ (Agni)

गृहशजः AV 11.1.29 ' _____ ' (applied to Indra)

विशस्पति ' l. of the Kalasa ' (N. of Śiva)

कैलासपति

m L the l. of the Kasis काशीशः

' l. of the life of Parvati ' (N. of siva) पार्वती-

प्राणनाथः

Balar ' l. of the lotuses ' (the moon)

कुमुदनाथः

Kā ' _____ ' (N. of the moon)

कुमुदतीशः

L l. of the manor ब्राह्मणी

10.62.11 & 107.5, Vg, I, etc ' l. of the Varuts'

(N. of Indra) मरुसति m Mh, N, DhP ' l. of the

moon ' (N. of Siva) काशीशः सोमपति

m Krishnaaj 1. of the mountains पर्वतेश्वरः Bh 1. of

the Nakshatras ' (the moon) नक्षत्रनाथः Hariv 1.

of the night ' (the moon) क्षपानाथः Var 5.2, 'is

3.22, क्षपानाथः L, क्षपेशः Vasant (the moon)

क्षपदेशः Balar 4.5 ' 1. of the night rovers '

रजनीचरनाथः ' 1. of the people ' (W. of the

god presiding over the procreation of the (ing) प्रजेशः

Rath, BhP ' 1. of the Titans ' (W. of yama) पितृपति

m MarkP ' 1. of the plough ' सीरपति

m AV ' 1. of the

Varhus ' (N. of Vana) रघुनाथः

Varhus ' 1. of the

akshbasas ' (N. of 'a vana) रक्षानाथः

(N. of 'avana) रक्षिः, रक्षःपति

m Subh

' 1. of the seas ' (the ocean) अर्णवपति

m

Bilar ' 1. of the seasons ' (the spring) ऋतुनाथः

' 1. of the senses ' (N. of Vishnu- Krishna) हृषीकनाथः

Pancar, हृषीकेशः, etc, हृषीकेश्वरः

' 1. of the sky ' (Indra) आकाशेशः

L ' 1. of soil'

(N. of a kind tutelary deity) क्षेत्रस्य पति

IV,

IV 2.8.5 ' _____ ' (N. of tutelary deities) क्षेत्राणां

पति

IV 2.12.1, Vs 16.18 ' l. of the Soma juice '

(N. of Indra and Vishnu) मादपति _____ ' l. of

the stars ' (the moon) अक्षनाथः _____ (the

moon) अक्षराजः L _____ (the moon) अक्षराज

_____, अक्षराजः Vikr the l. of the three qualities

गुणेशः

Evett 6.16 the l. of the 3 Gunas

असाधिपति m BhP 3.16.24 (v.l.), अयधीशः

BhP 3f, 6 the 1. of the 3 worlds असाधिपति m BhP 3.

16.24 (v.l.), अयधीशः BhP 3f, 6 ' 1. of the

treasures and Guhyakas ' (Kubera) निधिगृहाकाधिपः

Mir 5.20 the 1. of the universe विश्वेशितृ m Bhartr,

विश्वेश्वरः Up, MBh, Kāv, etc (N. of

Mahāpurāṣa and of Trishna) निश्वपति m Hariv ' _____

(N. of Niv) विश्वनाथः Inser ' 1. of the

waters ' (the ocean) अम्बुनाथः Hariv, अम्बुराजः

Nalod ' _____ ' (Varuna) अम्भरुपति m _____

(varuna) अम्भुपः 7.3.18, अम्बुपति m

VarBrS l. of the whole earth सप्तद्वीपवतीपति m _____

सप्तद्वीपवतीपति m Cat, सप्तद्वीप^पपति m MW

' l. of the whole world ' (N. of Krishna) सर्वलोकेश्वरः

सर्वलोकेश्वरः Krishnaj ' l. of the wise ' N. of

Brahma) वेदीशः L the l. of the world जगत्पति

m Prab 1. ²² 23, जगतपति IV 7.17.1, जगत्पति

m Prab 1.24 _____ जगत्स्वामिन _____ m Prab 6.2 _____ क

भुवनेशः SvetUp _____ भुवनपति m Vs, Br,

Br, भुवनभर्तृ m Ath _____ लोकेश्वरः Br, Ath,

_____ लोकेशः KaushUp, Mn, B, etc _____

लोकाधिपति m Up _____ (Brahṃā) चराचरगुरु m

Ath 3.497 ' _____ ' (N. of Brahṃā etc) लोकपति

m VarBrS ' _____ ' (N. of Brahṃā etc) लोकनाथः

cat ' _____ ' (N. of Rudra) भुवनाधीशः (NamatUp)

भुवनाधीश्वरः (Heat) ' 1. of the wordly existence

' (N. of Śiva, etc) भवेशः Pancar ' 1. of the

Yajur-veda ' (N. of Vishnu) यजुष्पति m BhP the

1. of thought चिन्तति m MaitrS 1.2.1, 3-6.3, Pan

6.2.19 Kās, Vs 4.4 'the 1. of time ' (N. of Śiva)

कालनाथः m 12.10360 1. of treasures निधिपति

m AV, VS, निधिप्रभु m MW (N. of Kubera, etc)

निधिनाथः L (N. of Kubera) निधीशः

(निधीशालम् :) निधीश्वरः (harnasarm)

' l. of trees ' (the Indian fir tree) वृक्षनाथः

वृक्षनाथकः L ' l. of various classes of subordinate

gods ' (Śiva) गणभर्तृ m Kir 5.42 ' _____ ' (śiva)

गणनाथः L ' l. of victory ' (N. of god Śiva etc)

विजयेशः MW ' l. of Vraja ' (N. of Krishna)

त्रैलोक्येशः, त्रैलोक्येश्वरः Pañcar ' l. of waters '

(the ocean) अम्बुराजः Valo ' _____ ' (the god

Varuṇa, etc) वारिनाथः W a l. of wealth वित्तेश्वरः

VarBrS, MarkP _____ वसुपति m (also with वसूनाम्)

RV, Pāṇcat _____ रसिपति m Kauś ' _____ ' (a

rich man etc) अर्थपति m VarBrS, etc _____ (N.

of Kubera) अर्थाधिनाथः Kāv _____ (N. of Kubera)

वित्तनाथः Kathās, वित्तपति m Mn, MBh, etc,

वित्तपाळः R ' l. of winter ' (the wood-apple tree)

हिमन्तनाथः L ' l. of Yamunā ' (N. of Viṣṇu)

यमुनापति m Pañcar l. over प्रभविष्णु m (with

gen. loc .) — (others) अथीशः ' matchless l.

of the mango ' (N. of worshiped at Kānjivaram) एकामनाथः

a mighty l. महाप्रभु m Up a noble l. भट्टारः

L, पूज्य one who has not a l. अनीश mfn

one whose l. is dead मृतनाथ mfn MBh originating

from a l. स्वामिभूत mfn W a present l. (?) आपति

m MaitrS relating to a mighty l. ऐश्वर mf(ई)n

MBh, BhP, Kathās, etc ' Sītā's l. ' (Rāma) जानकीनाथः

RāmatUp 2.1.5 Sch, जानकीशः AdhyR 1.1.1 the state

of being a mighty 1. ऐश्वर्यम् ṢBr 13, MBh, Mn, etc

the Supreme 1. एकदेवः T the supreme 1. of all

beings (Vishṇu) सर्वभूताधिपति m ShaḍvBr together with

the 1. of the gods सामराधिप mfn R whose 1. (i.e

Vṛitra) has been slain (said of the waters) हतवृष्णी

RV 4.17 ' whose 1. is Prajā-pati ' (the lunar mansion

Rohini) केशाम without a 1. निर्नाश mfn

Kād to make anyone a 1. इश्वरी-कृ .

lordship n प्रभुता

Yājñ (v.1.), Kathās

प्रभविष्णुता

Var

स्वाम्यम् Mn, MBh, etc

स्वामिभक्तः

R.

the cause of lordship स्वाम्यकारणम् MW 1. of स्वामिता

(gen or comp) VarBrS, स्वामित्वम् (gen or comp) MBh the

1. over food अन्नपत्यम् MaitrS supreme 1. महेश्वरत्वम् Up.

true lore

वेदः

RV, AitBr

sacred l.

वेदः

RV, AitBr.

lose vb

नश

caus

नाशयति

ep. also नाशयते

MBh, Kāv, Pañc

— विहा विजहाति

Ragh, Sarvaḍ

— पच्यु प्रच्यवते

(ep. also प्रच्यवति) (abl) MBh,

Kāv, Pañcat

— च्यु cl 1 च्यवते

(ep. also च्यवति)

(with abl) Mn 3.140, 8.103, Bhatt 3.20— भैरु cl 1

अंशति (once in AV अंशति) cl 4 अंशति (ep. also

अंशते) (abl) TS, Mn, MBh, etc अतिक्रम उपदस

द
उपस्यति AV 12.4.2 पराकु MBh प्रपत्

प्रपतति (loc) MBh रुध cl 7 (Dhātup 29.1)

रुणाद्धि, रुन्धे (रुन्धति, रुन्धत Br, etc, रोधति

MBh) TS, ŚBr विलम्ब caus विलम्बयति Hariv

समतिक्रम समतिक्रामति, समतिक्रमैर हा cl 3

(Dhātup 25.8) जहाति R, Kām.

to lose (at play) ह caus हरापयति Pañcat to 1.

anything अपाचि (with abl) pass अपनीयते MBh to 1.

consciousness अभिमुह ^{Susr} ~~१४/१५/१६~~ — विमुच

विमुच्यति, विमुच्यते Hariv to 1. energy and power अवसृज ^Ā

RV 4.19.2 to 1. everything सर्वनाशं कृ to 1. from memory

नश caus नाशयति ep. also नाशयते MBh, Kāv,

Pañc to 1. heart उत्तम उत्ताम्यति R, Rājat, Daś

to 1. one's life प्राणान् त्यज्, ^{त्यज्} श्वासं त्यज्, जीवितं (MBh, R,

etc — जीवनाशम् ind with नश Pañ 3.4.43 to 1.

one's natural colour विरज्ज् विरज्यति, विरज्यते Kāv,

VarBrS, etc to 1. (one's time) प्रमी प्रमिनाति

(प्रमीणाति, प्रमिणौति) RV, ŚBr to 1. (one's way) प्रमी

प्रमिणाति, (प्रमीणाति, प्रमिणाति)

RV, 'SBr —मी

cl 9 (Dhātup 31.4) मीनाति, मीनीते

RV to 1. self -

consciousness प्रतम् प्रताभ्यति

AitBr, MBh, Susr

to 1. (time) काङ्क्षिप् R 7.80.14.

to be lost

नश्

cl 4 (Dhātup 26.85) नशति

(rarely नश्यते and नशति, नशते) RV, etc —विनश्

aor MBh, R —विनश् caus विनाशयति Ragh 2.56 —

प्रणश् प्रणशति

or प्रणश्यति (ep. also प्रणशते or

प्रणश्यते

) RV, etc

—विप्रणश् विप्रणश्यति, विप्रणशति Yājñ.

MBh

—भ्रश्

cl 1

भ्रशते

(once in AV भ्रशति) cl 4

(once in ———)

भ्रश्यति (ep. also भ्रश्यते) MBh, Kāv, etc — (in

gram.) लुप pass लुप्यते — विलुप pass विलुप्यते

AitBr, etc — अमुथा √ असृ, अमुथा √ भू SBr —

निपत् निपतति ep. also निपतते AV, MBh, Suśr,

etc — निहा only pass निहीयते RV — पराभू

पराभवति AV, Br, etc — परिभू परिभवति, परिभवते

MBh, प्राभू — पथवसौ पथवस्यति A — प्रहा

pass प्रहीयते Mn, MBh — रिष् cl 1.4 (Dhātup 17.43

and 26.20 v.1.) रेषति, रिष्यति (ep. also रिष्यते) RV,

etc — विष् विष्ण्वते MBh, Kāv, etc —

विशोगम् गम् Mricch 9.34 — विहा pass विहीयते

AV — व्यापद् व्यापद्यते MBh, Susr — वी

येति Up, MBh, etc — संस्था संतिष्ठते (ep. also

संतिष्ठति) MBh, Kāv, BhP — सम्प्राणश् सम्प्राणशयति-

MBh — श्कन्द श्कन्दते BhP.

to allow to be lost प्रणश caus प्रणशयति Hit to

be 1. from निःस्रु, निःस्रवति (abl) Āpast to be

1. in thought समाधौ समाध्यायति Hariv, R to be

utterly 1. विनश विनशति, विनशति RV, etc to be 1.

to निःस्रु निःस्रवति (abl) Āpast.

to cause to lose विविच विविनक्ति Bhatt.

to cause any one to lose त्यज caus त्याजयति Bhatt.

15.120.

to cause to be lost नश caus नाशयति ep. also

नाशयते RV, etc — विप्रणश caus विप्रणाशयति SaddhP

— भ्रंश caus भ्रंशयति, भ्राशयति R, MBh.

to cause to be lost from निवृत्तु caus निवृत्तावयति

(abl) Āpast to cause to be l. to निवृत्तु caus निवृत्तावयति

(abl) Āpast to cause to be utterly l. विनश caus

~~विनाशयति~~ RV, etc.

to be about to lose (one's life) त्यज् desid

तिलक्षति

Car 5.10.12.

to lose वृज् pass of caus वर्ज्यते (instr)

Hariv to l. the bark परिपुट् pass परिपुट्यते Suśr to l.

the skin परिपुट् pass परिपुट्यते Suśr to l. (time) हा

caus हापयति (कालम्) Kām.

not being a loser अपश्यादध्वन (अ+पश्यादध्वन),

अपश्यादध्वन (अ+पश्याद्+ध्वन)

one who by misconduct etc. loses patronage आश्रयाशङ्क

one who l. a law suit through the statements of the witness-

es, etc क्रियावसन्न mfn.

^{other}
deserting each, without either losing caste अन्योन्या-

पतितसागिन् mfn Vishn l. hair (said of a

horse) रोमसज्ज mfn VarBrS l. its original meaning

जहल्वार्थ mf(आ)n l. the skin परिपोटवत् mfn

Susr never l. (at play) अपराजयिन् mfn TBr never l.

_____ अपराजायिन mfn TBr not l. अजहत mfn (in comp)

_____ अहारयत mfn Kām, Mārkaṇḍ not l. anything अव्यय

mfn (instr) TS, TBr _____ (in play) अहारयत mfn

Kathās a particular figure of speech (the word used l.

its original meaning) जहल्लक्षणा Pratāpar, Vedāntas.

being lost हीयमान mfn MW _____ नारुक् mf

(अ) n TS.

losing n प्रमोक्षः R.

not losing अप्रमोक्षः (with abl) SBr 1. again

पुनःपराजयः AitBr 1. a game (in gambling) हारि m L

1. the bark परिपुटनम् Suśr — परिपौटनम् Suśr 1. the

skin परिपुटनम् Suśr — परिपौटनम् Suśr without 1.

time अकालहीनम् ind.

the being lost नाशः Br, Mn, MBh, etc causing to

be 1. नाशनम् Āpast, MBh, R, etc.

to lose प्रामेयम् (Ved inf) RV 4.55.7.

loss n I नाशः Br, Mn, MBh, etc _____ प्रणाशः R,

Var, Suśr, etc _____ नाष्टे f BhP _____ विनाष्टे f ŚBr,

KenUp, BhP _____ नशनम् BhP _____ क्षति f Hit _____

क्षयः (Pāṇ 6.1.201) Mn, MBh, etc _____ क्षिया (gभिदादि)

L _____ अवक्षयः L _____ परिक्षयः Mn, MBh, Kāv, etc _____

क्षि f L _____ हानि f Yājñ, MBh, etc _____ परिहानि

परिहानि f Ragh, Var, Suśr _____ प्रहीणः W _____ भ्रंशः

MBh, Kāv, etc _____ विभ्रंशः (ifc) Pur, Rājat _____ च्युति

f (ifc) Suśr, Kum 3.10, Śantis, BhP 10.22.20 _____ प्रच्यवनम्

MBh, प्रच्युति f Śamk _____ परिच्यवनम् Āpast, Sch

— अपायः — व्ययः (ifc f आ) MBh, Kāv, etc

— विपर्ययः Kāv — व्ययः Pāṇ 3.3.37; Sch, L —

विनिपातः Mn, MBh, etc — ध्वंसः TBr, Var, Kāv,

etc — विलोपः R — विपरिवर्तः SBr, Śamk.

II अपायति f L — क्षः L — क्षेपः see

मनः क्षेप — ज्यानि f (Pāṇ 3.3.95, Vārtt 4) —

त्रुटि f (Siddh stry 26) W, त्रुष्टि L, Sch —

निधनम् (निधनः only Hariv, 4846, g अर्थयोदि)

Mn, Var, MBh, etc — निरर्थः Tār — पराजयः MBh,

Kāv, Yājñ — फलम् (ifc f आ or इ) KātyŚr, MBh,

Kāv, etc — भ्रैषः Yājñ — लवः L — लि m

(only L) — विपरिभ्रंशः (ifc) MBh — विप्लवः Yājñ

— विप्लुति f Suśr — व्यथा ŚBr, VarBrS —

आपत्ति f ŚrS, MBh, etc — व्युद्धि f VS, AV,

Br, Gaut — षः — सन्नम — सम्प्रमोषः BhP

नाश
~~सम्भवः~~ — सम्भवः W — स्वन्नितम् Ratnāv —

सादः Kālid — हति f Kap — हारः, हारि m L

arising from the loss of a caravan सार्थभ्रंशसमुद्भव

mfn MBH at a l. about मूढ mfn (loc or comp) AV,

etc bearing l. of money patiently व्यवसहिष्णु mfn

Kām causing a 1. अर्थविनाशन mfn MBh — हानिकृत mfn

Kathās — क्षयकृत mfn Varyogay, Bhag 9, Susr —

अर्थघ्न mfn Vātsy causing l. of caste जातिभ्रंशकर

~~अर्थ~~ mfn Mn 11.68 & 125 ~~causing=the~~ — पतनीय mfn

complete l. सर्वनाशः KātyŚr the complete l. of all

one's property सर्वज्यानि f AV, Br, ŚrS, SamhUp free

from l. of sight हताक्षिमन्य mfn Susr having l. सरोध

mfn MW implying l. of caste जात्यपहारिन् mfn Vishn

5.99 l. and gain अलाभलाभ Bcar 11.43 l. (in sell-

ing goods अलाभः Mn 9.331 l. of परिभ्रंशनम् (abl)

Pañc विमुक्तता (gen) Kām वियोगः (instr with or

without सह abl or comp) Mn, MBh, etc the 1. of all

good qualities गुणभ्रंशः L 1=ef=aii=good पर्यन्तिका

L 1. of benefit arising from religious acts कर्मध्वंसः

W 1. of blood लोहितक्षयः Susr 1. of caste जातिभ्रंशः

पतनम् Pur पातिसम् Pur, Kull निष्क्रमः

L परिध्वंसा Āpast, Mn वर्णपरिध्वंसः Sch, वर्णपरिध्वंसा

Āpast 1. of everything सर्वव्यागः Car 1. of form (in

the nyāya one of the seven preventives of cāassification)

रूपहानि f MW 1. of fruit फलहानि f W 1. of

hair through disease लोमघ्नम् L 1. of honour मानहानि

f A — मानभङ्गः Cāṇ 1. of knowledge षः 1. of

land भूमिक्षयः Pañcat 1. of life जीवितक्षयः R 2 —

प्राणविनाशः Śāntiś — अलाभः Mn 11.80 1. of

perception आकल्पकः L, मोह 1. of place स्थानभ्रंशः

VarBrS, Hit 1. of position पातिलम् Pur, Kull 1. of

profit फलहानि f W (also) 1. of property अर्थलोप

MBh — वस्त्वभावः W 1. of proprietary right स्वत्वहानि

f W X. — स्वत्वनिवृत्ति f W 1. of sensation स्वापः

L 1. of sense आकल्पकः L, मोह 1. of sovereignty

राज्यव्युत्ति f Das, राज्यभ्रंशः R 1. of strength शक्तिमोक्ष

Vas 1. of taste रसनिवृत्ति f W 1. of the future world

परलोकबाधः MW 1. of the penis लिङ्गनाशः W 1. of

time कालहारः Kathās 102.119 — पर्ययः Mn,

MBh, etc 1. of tradition सम्प्रदायविगमः Śis 1. of un-

derstanding. बुद्धिविनाशः Hit 1. of voice स्वरक्षयः Car

1. of wealth अर्थहानि f MBh, VarBrS 1. of words

न्योविपरिलोपः ŚBr not causing 1. of caste अपतनीय mfn

Āpast suffering a 1. परिहानम् (only अपरिहानम्)

ŚāṅkhBr suffering from 1. of blood लोहितक्षयक mfn

ŚārngS. ~~suffering~~/1/

suffering losses गतलक्ष्मीक mfn R 1.60.17.

to suffer the loss of पराजि. पराजयते (acc)

RV, etc total 1. क्षयसम्पद् f W utter 1. विनाशः

TPrat, Up, MBh, etc — विनश्वरम् PañcavBr, ŚrS.

lost adj I नष्ट — प्रनष्ट Mn, MBh, etc

— विप्रनष्ट MBh — निर्नष्ट Rājat — नाशित

Yājñ — क्षीण ŚBr, MuṇḍUp, ŚvetUp, Mn, etc —

परिक्षीण — लुप्त ॐ Ā'svŚr, MBh, etc — विकृष्ट

MBh, Kāv, etc — परिलुप्त RPrāt, Sch — हारित

Mricch, Rājat, etc — भ्रष्ट MBh, Kāv, etc — परिभ्रष्ट

— विभ्रष्ट R, MārkaP — विच्युत Yājñ —

परिहीण, परिहीन MBh, Kāv, ॐ BhP — व्यस्त Br,

etc — व्वासित Kathās — परिच्युत MBh.

II अपवृष्ट — (as dominions) (राष्ट्राणि) अवरोपित

BhP — इतिथ — उच्छन्न (for उसन्न) Suśr,

Mudrār — उच्छिन्न — उत्थ BhP — गालित

Ragh 3.70, Bhartr, etc — निर्मुक्त — निर्वाण MBh, Kāv,

etc — निहत MBh, Kāv, etc — परिषन्न AVParīś —

प्रमादित R — प्रलीन MBh, R, Suśr, etc —

प्रस्कन्न BhP — भग्न Mn 8.148 — मुग्ध RV,

VS — (as hope) मूलच्छिन्न f(आ) Daś — विष्कावित BhP

— विष्कृत Mn, MBh, etc — वीत Up, Mn, MBh,

etc — सन्न AV, etc — समुच्छिन्न Sūryas — हुत

RV, etc.

not lost आक्षेत् MaitrS — अविच्युत Yājñ 1.212

— अनुज्झित — अनुसन्म SBr 7 anything 1. क्षः L

a cow which has 1. the love for its calf अपवाता Kauś

having 1. हत (often iBc) — प्रलुप्त (with abl)

MārKP 'I hope you have not 1. anything' (used in greeting a

vaiśya) अनष्टम् Āpast 1. ~~1/2~~ after being once possessed

कृतश्चरत् W 1. and found again प्रनष्टाधिगत Mn 8.30.

33 1. beyond aid (as a sinking ship) असह्य Divyāv 1.

from (a caravan) हीन Pān 1.4.23 Kās 1. from the

memory प्रातिगत R 1. in उपक्षीण Comm on Br̥ArUp 1. (in

a thicket) कृडित Rājat 1. in thoughts चिन्तापर Nal

2.2, 12.86, चिन्तावत् W 1. labour वञ्चना Kālid 1.

sight of नष्ट 1. time वञ्चना Kālid one who has 1.

an eye हीनचक्षुस् R one who has 1. his courage

क्षीणविक्रान्त W one who has 1. himself (at play)

आत्मपराजित AV 5.18.2 one who has 1. his advantage

हीनार्थ MBh one who has 1. his eyes चक्षुरपेत

KaushUp — विनष्टचक्षुस् MBh one who has 1. his intellect

बुद्धिर्युत MW one who has 1. his snip सन्मनोक् MBh

one who has 1. his sight विनष्टदृष्टि BhP one who has 1. his

vigour हतवीर्य Kum one who has 1. his virility हतवीर्य

Kum one who has 1. his voice हतस्वर Bhpr one who

has 1. his way असंभुग्ध KaushBr — मार्गप्रनष्ट Bear

— अष्टमार्ग R one who has 1. his wits विगतज्ञान MW

one who has 1. the power of erection मृतभज AV one

who has 1. the power of motion नष्टचेष्ट f(आ) MBh,

Kathās one whose merit is 1. क्षीणपुण्य W one whose share

is 1. स्वन्नभाग Maitr, Kāth one whose virtuous

acts are 1. परिभ्रष्टसकर्मन् BhP on whom a benefit is 1.

नष्टक्रिय relating to anything 1. नाष्टिक f(ई) W

utterly 1. विनष्ट MBh, Kāv, etc (a pond) which

has 1. its lotus flowers ध्वस्तकमल R.

to be lost विशदय Jātakam.

not to be lost अपरिहरणीय liable to be 1. विनष्ट

Kāv, Rājat, etc.

'having lost the power of eating?' (being of the age of

90 to 100 years). मृताशन L.

seeking any lost object नष्टमार्गेणम् Var.

lot n 1 ± (in Ved.) भागः _____ भागधेयम् RV, etc,

~~1-11~~ प्रवृत्ति f R.

to fall to the lot of भज cl 1 Ā rarely P (acc)

MBh, R, etc _____ शि cl 1 श्रयते (acc or loc) Kāv,

Kathās _____ प्राश प्राश्नोति (acc) RV _____ युज

pass युज्यते (eb. also युज्यति) (gen) Pañcat

समालम्ब समालम्बते (loc) Hit स्पृश cl 6(Dhātup

28.188) स्पृशति (m.c. also स्पृशते) ChUp, MBh, Kāv, etc

to fall to ~~XY~~ a person's l. परि ind (with अस्, भू)

fallen to a person's l. प्रलप्ट mfn (loc) Kauś looking

at one's l. दिष्टदृश BhP 4.21.22 one to whom a l. has

fallen महाभाग mf(आ)n Mn MBh, Hariv, etc whose l. is

sweetness मधुभाग XY mfn AV.

२३ अंशः

२४ प्राप्ति f SvetUp, MBh.

3 ॥ कुलम् (ifc with a gen sg) Pāṇ 6.3.21, Kās.

falling of the ball i.e. drawing lots गुटिकापातः

having different l. पुथग्योश mfn Kathās.

a lotion for the eyes महानीलम् Car.

a lottery vase भद्रपटः

(Heat), भद्रपटकः

(Kathas).

(KUTPSE):

В ТОРГОВЛЯ АЗОВ АЗОВС

(KUTPSE): АЗОВС

53283

(KUTPSE):

В ТОРГОВЛЯ АЗОВ АЗОВС

(KUTPSE): АЗОВС

53283

